

Omplacering av hund med fokus på adoptionshundar

- orsak och förebyggande

Isa Lundell

Självständigt arbete i biologi • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Uppsala 2023

Omplacering av hund med fokus på adoptionshundar - orsak och förebyggande

Rehoming of dogs focusing on rescues - cause and prevention

Isa Lundell

Handledare: Maria Andersson, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Lena Lidfors, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i biologi

Kurskod: EX0867

Program/utbildning: Etologi och djurskydd- kandidatprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2023

Nyckelord: hund, adoption, omplacering, hundköp

Key words: dogs, adoption, rehoming, rescues, buying

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap Institution

Abstract

Today, rehoming of dogs is a growing issue all around the world. Especially after the covid-19 pandemic, which opened the possibility for more people to purchase dogs due to working from home. Purchases of shelter dogs also increased during the pandemic and are therefore an expanding part of the dogs being giving up for rehoming as well. In this study I will especially focus on shelter dogs. To prevent rehoming of dogs we need to get an understanding of why dog owners need to rehome their dogs, how they choose which dog to buy or adopt, as well as how the dog-rescue organizations choose the new owner. Therefore, this study was done using two questionnaires aimed at people that have given their dog a new home and people that have adopted dogs from shelters, and a survey to rescue dog- organizations. All together 333 responses were collected from the two questionnaires, while two organizations responded to the survey. The questionnaires consisted of questions with closed options, and some were open questions. The survey only consisted of open questions. The data was put in excel to produce relevant tables. The open questions were read through and compiled manually. Reasons for rehoming dogs were mainly because of unwanted behaviour (30%), followed by, among other things, children entering the family (15%). The results showed that dog owners mainly should have been more careful when choosing a dog, not focusing at appearance and provided themselves with enough information before buying a dog. Furthermore, seeking professional help at the onset of problem behaviour was also shown important. These things would contribute to a reduction in rehoming of dogs. It was also clear from the results that it is important that the organizations write an as detailed description as possible in the advertisements and provide the interested adopters with as much information as possible, as 34% of the respondents did not feel like the description matched the dog they adopted and as 7% did not feel like the description matched the dog at all. Dog behaviour knowledge also turned out to be important due to the understanding of dogs and the reduction of dogs being rehomed. In summary this study therefore shows the importance of the right dog and owner, and that future studies needs to be done regarding evaluation of behaviour of rescue dogs to optimize the ownership and being able to provide them with what they need.

Innehållsförteckning

Introduktion	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.1.1 Ursprung och behov	6
1.1.2 Hunden som husdjur.....	7
1.1.3 Omplacering.....	8
1.1.4 Adoptionshundar.....	8
1.2 Syfte och frågeställningar	10
2. Material och metod.....	11
2.1 Utformning och distribuering av enkäter	11
2.2 Frågeformulär.....	12
2.3 Databearbetning.....	12
Resultat	13
3.1 Inkomna enkätsvar.....	13
3.1.1 Omplaceringsenkät.....	13
3.1.2 Adoptionsenkät	19
3.2 Sammanställning av frågeformulär	24
4. Diskussion	28
4.1 Omplacering.....	28
4.2 Val av hund	29
4.3 Varför adoptera?	30
4.4 Kunskap och träning	30
4.5 Problembeteende avseende behov	31
4.6 Adoptionshundar	32
4.7 Ta emot en adoptionshund	33
4.8 Hundägare	35
4.9 Hållbarhet.....	36
4.10 Metoddiskussion och faktorer som kan påverka resultatet.....	36
Slutsats	38
Referenser.....	39
Populärvetenskaplig sammanfattning	45
Tack.....	47

Introduktion

1.1 Bakgrund

1.1.1 Ursprung och behov

Hundar (*Canis familiaris*) har sitt ursprung hos vargen (*Canis lupus*) som är ett utpräglat flockdjur (Vanak & Gompper, 2009; Perri *et al.*, 2021). Vargflockar är främst uppbyggda av avelspar och dess avkommor, där de samarbetar för överlevnad (Marshall-Pescini *et al.*, 2017). Därför är vargar väldigt beroende av en sammanhållen och funktionell flockstruktur för att framgångsrikt kunna söka och jaga föda, försvara sitt revir samt föda upp valpar (Marshall-Pescini *et al.*, 2017). Detta tros vara en anledning till att samarbetet mellan varg och människa påbörjades, där båda parter drog nytta av varandra för införskaffande av föda och skydd (Björnerfeldt, u.å.). Detta skedde för mer än 16 000 år sedan och är början av den processen vi idag kallar domesticering, som lett till att hundarna idag är en så stor del av vårt samhälle som främst tränings- och sällskapsdjur men också arbetsdjur (Perri *et al.*, 2021).

Hundar, likt vargar, är i grunden rovdjur som lever i flock (Vanak & Gompper, 2009). Även om det skett en stor utveckling från varg till hund har hundarna fortfarande väl utvecklade kommunikationssignaler och social ekologi (Vanak & Gompper, 2009; Perri *et al.*, 2016). Tamhundarnas kommunikation görs bland annat med hjälp av blickar, vokaliseringar och kroppspositioner (Siniscalchi *et al.*, 2018; Prato-Previde *et al.*, 2023). Studier visar däremot att hundar är mer fakultativt sociala, det vill säga att de frivilligt väljer socialt umgänge beroende på bland annat mattillgång och parningssäsong (Marshall-Pescini *et al.*, 2017). Frilevande hundflockar har observerats utföra jaktbeteenden, och flockarna består vanligtvis av 2-8 individer, men det finns rapporter om stabila flockar med upp till 27 stycken hundar (Vanak & Gompper, 2009; Marshall-Pescini *et al.*, 2017). Frilevande hundar i dagens samhälle undviker konflikter i större grad genom att hålla avstånd, men är mindre toleranta än vargarna som trots fler lågintensiva aggressiva interaktioner har färre allvarliga konflikter som involverar fysisk kontakt

(Marshall-Pescini *et al.*, 2017). Det har visats genom att exempelvis ferala hundar har nära till flyktbeteende (Anderson, 2020).

Som tidigare nämnts finns det stora skillnader mellan varg och hund, men vargens beteenden ligger ändå till grund för hundens mest grundläggande behov (artegenskaper) av att vara fysiskt aktiva genom födosök samt inneha sociala relationer (Vanak & Gompper, 2009; Marshall-Pescini *et al.*, 2017). Genom selektiv avel under domesticeringen har dock enskilda artegenskaper reducerats medan andra framhävts, vilket ligger till grund för de många raser som finns idag (King *et al.*, 2009; Ostrander *et al.*, 2019; Perri *et al.*, 2021). Över seklen har hundar alltså anpassats efter människans preferenser, medvetet och omedvetet, för att få fram specifika rasegenskaper (King *et al.*, 2009; Mariti *et al.*, 2013). Från början användes främst de individer som passade som vakt-, vall- och jakthundar men har under modern tid till stor del blivit sällskapshundar där egenskaper som gladlynt, nyfikenhet och tilltalande estetik föredragits (King *et al.*, 2009). De flesta av de moderna raserna har dock framkommit de senaste 200 åren (Ostrander *et al.*, 2019). Av dagens raser är många nischade på specifika beteenden så väl som utseende (King *et al.*, 2009; Mariti *et al.*, 2013). I världen finns ungefär 450 raser (Ostrander *et al.*, 2019), där 358 raser och rasvarianter är registrerade i Svenska Kennelklubbens register (Svenska Kennelklubben, 2022). Dessa raser är indelade i 10 olika rasgrupper utefter gemensam bakgrund eller arbetsområde (Svenska Kennelklubben, u.å.). Trots detta finns det stora skillnader både mellan raserna inom en rasgrupp, men också enorma skillnader mellan individer inom en och samma ras på grund av personliga karaktärsdrag (Svartberg, 2006; Svartberg, 2021).

1.1.2 Hunden som husdjur

Hunden är idag ett av de mest populära sällskapsdjuren, där det sammanlagt i världen finns mer än 470 miljoner hundar som hålls som husdjur (El, 2023). I USA har 66% av hushållen ett husdjur varav nästan 50% av hushållen har en hund (Megna, 2023). I Sverige har enligt en undersökning 2021 mer än var sjunde hushåll en hund, vilket motsvarar mer än 14 % av hushållen (Härliga hund, 2021).

Under senare år har hundköpen ökat markant, främst efter Covid-19, vilket Svenska Kennelklubben lyfter fram (Svenska Kennelklubben, 2022). Pandemin möjliggjorde för stora delar av befolkningen, både i Sverige och internationellt, att få arbeta hemifrån, vilket ökade chanserna att införskaffa hund så väl som efterfrågan på hund (Gray, 2020; Mills, 2020; Jarvis, 2021). I Sverige finns idag närmare 1,1 miljon registrerade hundar (Jordbruksverket, 2023) och under coronapandemin ökade antalet nyregistrerade hundar avsevärt, där 2021 blev ett

rekordår med en ökning på över 10%, vilket motsvarar över 60 000 hundar (Svenska Kennelklubben, 2022).

1.1.3 Omplacering

Pandemin förändrade miljontals människors vardag (Gray, 2020), och att gå tillbaka till tidigare rutiner påverkade mångfaldigt både samhället och enskilda individer (Child, 2021), vilket resulterat i en omfattande omplaceringsvåg av hundar (Gray, 2020). En av de stora anledningarna till detta är den stora mängd människor som inte kunde behålla hunden de införskaffade under pandemin när de behövde återgå till arbete på plats igen (Gray, 2020; Best *et al.*, 2021). Studier visar att pandemin äventyrat hundarnas välfärd på flera sätt, exempelvis genom utveckling av problembeteenden som resultat av för lite socialisering och miljöträning i kombination med understimulans (Gray, 2020). Vidare utvecklade ett stort antal av hundarna separationsångest när ägarna efter arbete hemifrån återgick till att arbeta på plats vilket också visats vara en orsak till omplacering (Ho *et al.*, 2021).

Utöver omplacering som konsekvens av pandemin visar en stor del av den tillgängliga litteraturen att problembeteende är den främsta anledningen till omplacering av hund (Diesel, 2010; Herwijnen *et al.*, 2018; Stevens *et al.*, 2021; Meredith *et al.*, 2023). De vanligaste oönskade beteendena som leder till omplacering är aggression, överdriven vokalisering, separationsångest och överaktivitet (Meredith *et al.*, 2023; Powdrill-Wells *et al.*, 2021).

Omplacering kan ske på många sätt, men är mest förekommande genom annonser, exempelvis genom försäljningssidor som Blocket, inlägg på Facebooksidor alternativt med hjälp av omplaceringsorganisationer.

1.1.4 Adoptionshundar

Rescues, eller adoptionshundar, har också blivit ett mer populärt val vid hundköp (Ho *et al.*, 2021) som även de utgör en stigande andel av de hundtyper som läggs ut på marknaden för omplacering (Ho *et al.*, 2021). Hundhem erbjuder tusentals övergivna- och gatuhundar en tillfällig bostad, mat och vatten varje år (Wells *et al.*, 2002; Dinwoodie *et al.*, 2022). Många av dessa hundar får spendera flera år i hundhem medan vissa aldrig kommer därifrån då organisationen misslyckats med att hitta nya hem (Wells *et al.*, 2002; Dinwoodie *et al.*, 2022).

Miljön i hundhem är för många hundar påfrestande med många stressorer som kan leda till både akut och kronisk stress (Christensen *et al.*, 2007; Epstein *et al.*, 2021). Hundarna får vanligtvis begränsad och ej tillräcklig motion samt minimal

miljöträning (Epstein *et al.*, 2021; Dinwoodie *et al.*, 2022). Ju längre tid de är på ett hundhem desto större risk för förändrade beteenden på grund av miljön (Wells *et al.*, 2002). En ökning av mänsklig kontakt så väl som kontakt med artfränder och tillgång till tillfredsställande motion har visats reducera stressen hos hundar i hundhem (Epstein *et al.*, 2021). Det kan dessvärre vara svårt att tillgodose i praktiken då många organisationer är beroende av volontärarbetare, där personalbrist och hög personalomsättning inte är ovanligt (Schuurman, 2022).

Adoptionshundar har ofta okänd bakgrund och historik som resulterar i att många har speciella behov och kräver särskilda kunskaper hos ägaren (Segurson, 2009; Dinwoodie *et al.*, 2022). En del kommer från tidigare hem, gatan eller så kallade ”killing stations” (vidare benämnt avlivningsstationer) där hundar lämnas in för avlivning. Avlivningsstationer upprättades ursprungligen av spanska regeringen för att reglera överpopulationen av gatuhundar. Numera finns det även privata avlivningsstationer där tusentals husdjur blir dumpade av sina ägare (Ed Wight for Mailonline, 2015).

Val av hund har stor betydelse för hur väl hundägandeskapet och relationen sinsemellan kommer att fungera i längden (Jarvis, 2021). Det finns flera faktorer som spelar in vid val av hund, som fysiska attribut och aktiveringsnivå samt bandet mellan hund och ägare beträffande hur hundens naturliga behov tillgodoses och sköts (Jarvis, 2021).

På flera hundhem har olika typer av temperamentstest implementerats i rutinerna inför adoption (Christensen *et al.*, 2007; Griffin *et al.*, 2022). Där kan det ingå hur väl hunden fungerar med andra hundar, katter, barn och hantering med exempelvis mat i närheten, kloklippning, rengöring av öron med mera. Testen kan många gånger ge en god utvärdering av hundens personlighet och egenskaper, där eventuella problembeteenden eller aggression kan påvisas (Christensen *et al.*, 2007). Eftersom majoriteten av hundadoptioner sker genom sociala medier utan möjlighet att fysiskt träffa hunden (Schuurman, 2022), kan dessa typer av utvärderingar av hundarna vara ett viktigt verktyg för att optimera adoptionen och vidare reducera återlämningar eller omplacering (Christensen *et al.*, 2007).

Därutöver är tillgång till och nyttjande av professionell hundtränare/hundpsykolog ett viktigt verktyg för att ta sig an svårigheter som uppstår med sin hund när en väl köpt den (Powdrill-Wells *et al.*, 2021). Idag finns det åtskilliga hundtränare tillgängliga runt om i hela Sverige, men även här är det viktigt att kontrollera deras bakgrund och erfarenhet (Daniels *et al.*, 2023). Att gå till en kunnig hundinstruktör kan både ge betydelsefull kunskap till ägaren samtidigt som hundägarskapet

underlättas vilket i sin tur minskar risken för omplacering (Bennett *et al.*, 2007; Herwijnen *et al.*, 2018; Powdrill-Wells *et al.*, 2021).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att få en större förståelse för omplacerings- och adoptionshundar, med ändamålet att kunna optimera hundköp samt adoptioner, och därmed minska risken för omplacering.

För att uppnå det behövs kunskap gällande vad som föranlett att hundägare omplaceras sina hundar, för att kunna dra slutsatser om hur denna problematik kan förebyggas. En viktig faktor är val av både hund och ägare, och ifall detaljer redan från start kan påverka. Utifrån det har frågeställningarna nedan formulerats som arbetet avser att besvara.

1. Vad anser hundägare leder till att de vill omplacera sin hund?
2. Hur kan hundägare förebygga omplacering av hund?
3. Vilka säregna egenskaper kan en adoptionshund ha som skiljer sig från en hund från en uppfödare?
4. Hur väljer hundorganisationer ägare till adoptionshundar på bästa sätt?

2. Material och metod

Som grund för arbetet gjordes två elektroniska enkäter som utformades via Netigate, vilken är enkätgenerator med tillträde genom SLU. Enkäterna var tillgängliga mellan 2023-03-24 och 2023-03-30. Bakgrundsinformation som efterfrågades var familjekonstellation, typ av boende och vilken miljö respondenten var bosatt i. Inga personuppgifter samlades aktivt in, men eftersom digitala enkäter lagrar IP-adresser behandlas enkäten därefter. I varje enkät fanns även kontaktuppgifter till student och handledare samt information gällande hantering av personuppgifter enligt GDPR.

2.1 Utformning och distribuering av enkäter

En enkät handlade endast om omplaceringar, medan den andra handlade om adoption av hund. Enkäterna delades upp på fyra respektive fem sidor. På första sidan presenterades syftet med enkäterna, hantering av personuppgifter och vilka uppgifter som skulle samlas in. Resterande sidor var enkätspecifika frågor relaterat till hundägare/adoptionperson samt den omplacerade/adopterade hunden.

För att kunna svara på enkäten om omplaceringshund behövde den svarande ha omplacerat en hund inom de tre senaste åren alternativt vara i processen av att omplacera en hund vid svarstillfället. Omplaceringsenkäten bestod av 21 frågor, varav tre var följdfrågor. Frågorna bestod av slutna svar, där åtta stycken hade ett övrigt alternativ där de kunde fylla i med egna ord. Endast två frågor var öppna. För att svara på enkäten om adoption av hund behövde respondenten ha adopterat en hund, och vid flera adoptionshundar är det den senaste hunden personen ska svara utifrån. Adoptionsenkäten bestod av 23 frågor. Fyra var följdfrågor. 12 av frågorna hade alternativet "övrigt" att skriva ett eget svar på. Två av frågorna var öppna.

I båda enkäterna framgick det när personen som svarade kunde välja flera svarsalternativ. Enkäterna publicerades på Facebook via inlägg i 11 olika hundgrupper samt i ett privat inlägg och delades därmed även vidare av privatpersoner. Därutöver delades information och tillhörande länkar till enkäterna på en egen Facebooksida gjord specifikt för denna studie samt på Instagram. Till

sist skickades enkäterna ut via mejl till SLU's studentgrupper från årskull 2018 till och med 2022, sammanlagt 50 stycken.

2.2 Frågeformulär

Det gjordes även utskick av digitala frågeformulär via mejl till fyra olika adoptionsorganisationer från både Sverige och Spanien, vars kontakt var etablerad sedan tidigare angående publikation av enkäterna. Detta för att samla in uppgifter om bland annat vilken typ av hundar som går lättast respektive svårast att adoptera bort, exempelvis baserat på ras, utseende, kön och dylikt. Ytterligare uppgifter som samlades in var hur organisationerna väljer och matchar adoptionsperson med hund. Två av organisationerna svarade. Frågeformuläret bestod av 19 öppna frågor där respondenten fick fylla i svaren med egna ord. För att se frågeformuläret. En av respondenterna bifogade journalförd statistik över hundarna i hundhemmet, som exempelvis antal inkomna och lämnande hundar med orsaker.

2.3 Databearbetning

Excel användes för att sammanställa data från enkäterna och utforma tabeller. Frågeformulären sammanställdes i huvudsak manuellt genom att läsa igenom och jämföra svaren. Till viss del användes Excel även där för att skapa relevanta tabeller.

Kvalitativ innehållsanalys användes för att bearbeta svaren till de öppna frågorna, vilka lästes och granskades flera gånger. De delades sedan in i passande kategorier för att vidare utforma lämpliga tabeller. Svaren under "övrigt" lästes också igenom, och i det fall de passade ihop med ett redan existerande svarsalternativ adderades de dit. Vissa av svaren till "övrigt"-frågorna hade många och väldigt varierande svar men i de fall flera angav likvärdiga svar gjordes ett nytt svarsalternativ efter dem i tabellerna som gjordes. Resterande fick bestå som "övrigt".

Resultaten presenteras i text samt genom framställda tabeller, cirkeldiagram och kolumndiagram. De öppna frågorna som har sammanställts genom kvalitativ innehållsanalys redovisas även genom lämpliga tabeller och text.

Resultat

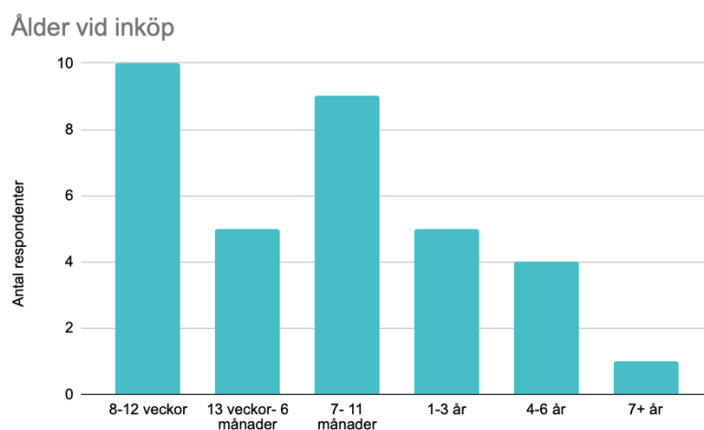
3.1 Inkomna enkätsvar

Sammanlagt samlades 334 svar in på de två enkäterna, men ett större bortfall av svar kunde ses på båda enkäterna. Antal respondenter kommer i stället att redogöras för var och en av frågorna i båda enkäterna. Majoriteten av frågorna var flersvarsfrågor vilket innebär att antal svar kan vara högre än antal svarande.

3.1.1 Omplaceringsenkät

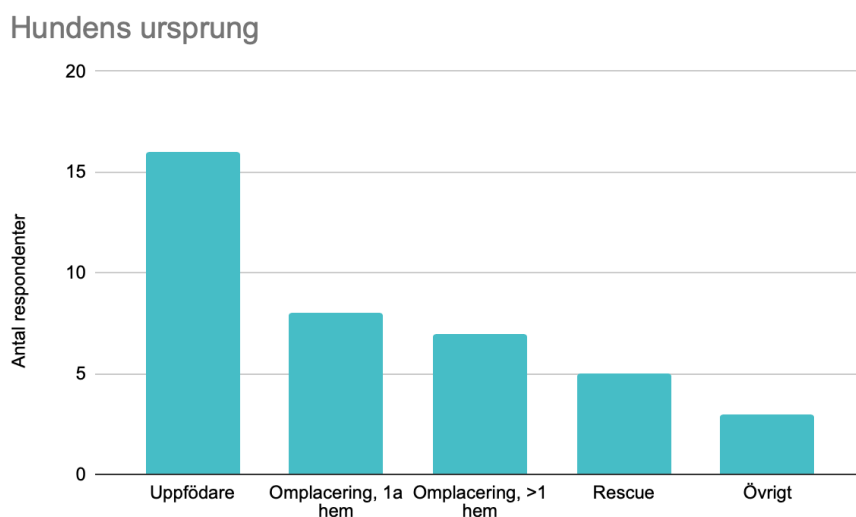
Enkäten om omplacering genererade 94 påbörjade svar från individer som omplacerat sin hund de senaste tre åren. Ett större bortfall observerades på olika frågor, där högsta antal svarande var $n=47$ och lägsta antal svarande var $n=13$ på fem av frågorna, exklusive följdfrågorna. Detta tyder på att de missat att svara på frågorna eller valt att hoppa över dem, och därför kommer svarsfrekvensen (n) presenteras på varje enskild fråga för att ge en så rättvis bild som möjligt.

Figur 1 nedan visar sammanställningen över ålder vid inköp på de hundar som senare omplacerades. Majoriteten var valpar på 8-12 veckor (36%) följt av unghundar på 7-11 månader (32%).

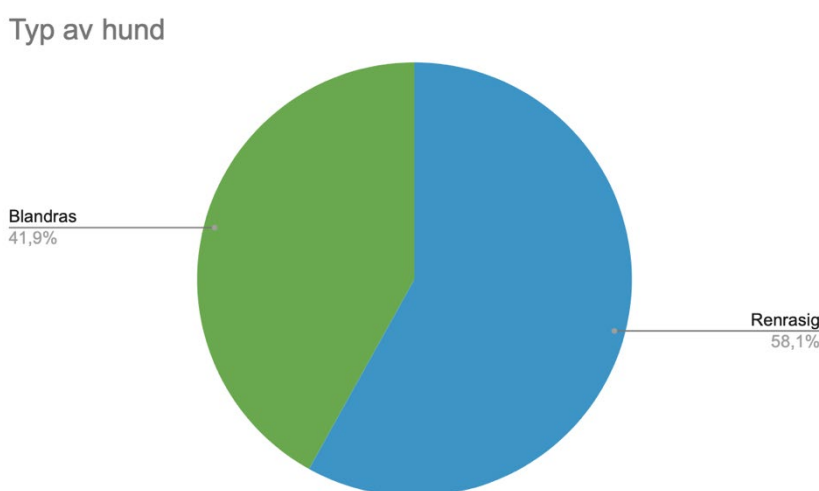
Figur 1. Antal respondenter som svarade på vilken ålder hunden som de valt att omplacera haft vid inköp (n=28).

Ur figur 2 kan sammanställningen av var ägarna köpt sin hund utläsas. Vanligast var från uppfödare på 41% följt av omplacering från första hemmet (29%). Övrigt innefattade: direkt från gatan, egen uppfödning samt jourhund.

Figur 2. Antal respondenter som svarat var de köpt sin hund ifrån (n=28).

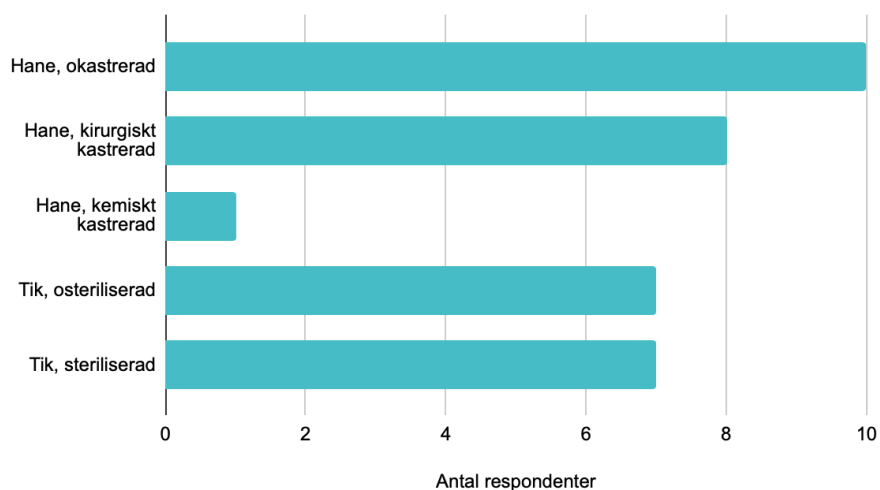
Figur 3 visar vilken typ av hund respondenterna har/ska omplacera, där procentuella andelen av renrasiga- (18 st) respektive blandrashundar presenteras (13 st).

Figur 3. Andel renrasiga hundar respektive hundar av blandras som respondenterna hade omplacerat (n=29).

Vidare var 58% av hundarna hanar och 42% var tikar som omplacerats. I figur 4 visas antal hundar med olika fertilitetsstatus, samt vilken eventuell metod de kastrerats genom.

Kön på hundarna

Figur 4. Sammanställning av antal respondenter som svarat på vilket kön och fertilitetsstatus hundarna som de valt att omplacerats hade (n=28).

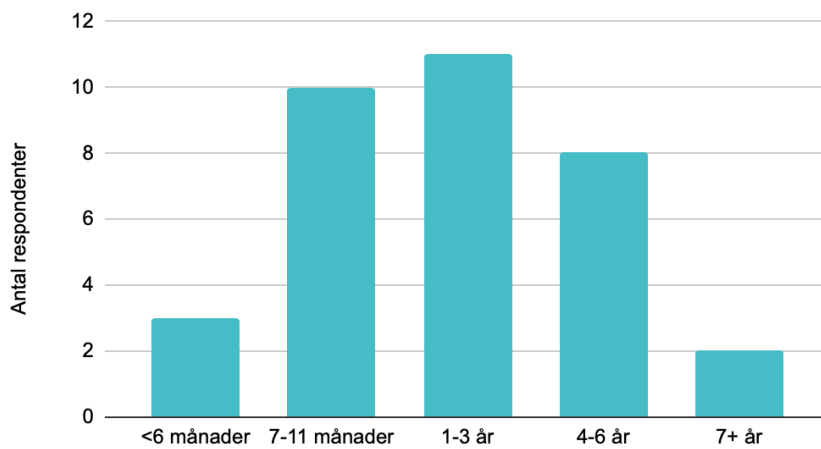
På fråga 7 och 8 (2n=28 på båda frågorna) gav respondenterna svar på deras promenadrutiner. Där framgick det att 21% av respondenterna gick 1-2 promenader per dag medan 79% gick 3-4 promenader per dag.

Vidare promenerade 14,4% totalt upp till 1 timme per dag, 3,6% mellan 1–2 timmar per dag och 78,6% mellan 2–3 timmar per dag. 3,6% föll under kategorin övrigt där “promenader sällan går”, “hunden är lös” eller “får sin motion under jakt/träning”.

På fråga 10 (n=28) svarade 71% att de inte gått någon valp och/eller lydskurs med sin hund. Vidare hade 18% gått allmänlydskurs, 7% valpkurs och 11% hade gått både valp- och allmänlydskurs. Vidare på fråga 11 (n=28) utövade 50% ingen sport/träning med sin hund, 18% tränade lyd/bruks, 14% använde hunden i jakt, 11% ställde ut sin hund, 7% tränade spår/sök, 7% tränade rallylyd/agility samt 7% utförde övrig sport/träning (lek, hobbyträning).

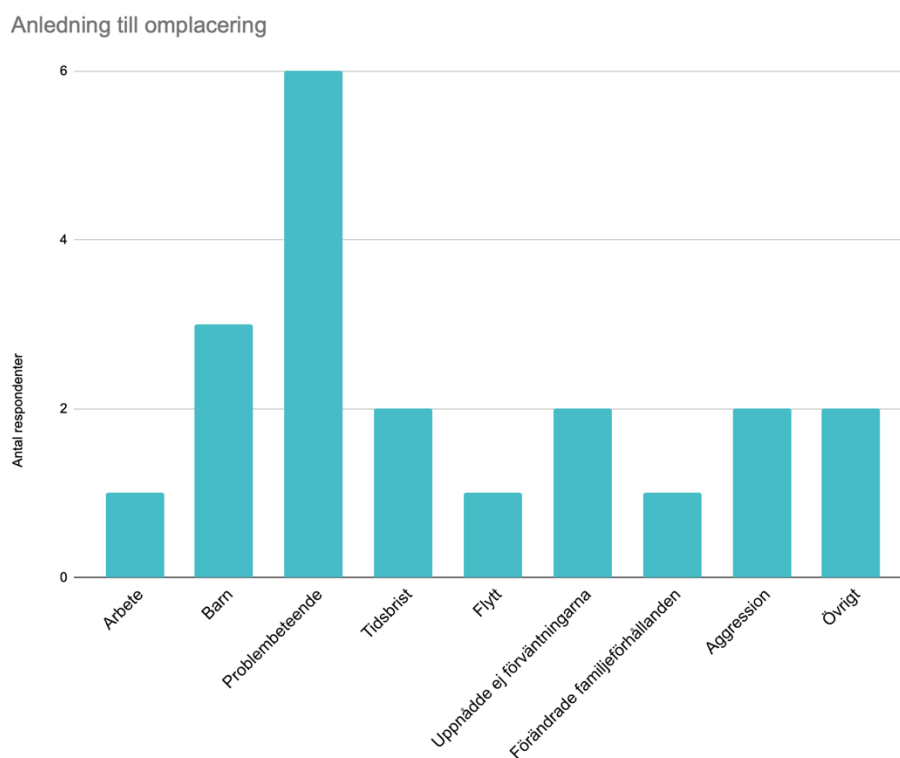
I figur 5 kan sammanställningen av ålder vid omplacering ses. De vanligaste åldrarna för omplacering var 1-3 år samt 7-11 månader, vilket motsvarar 39- kontra 36 %.

Ålder vid omplacering

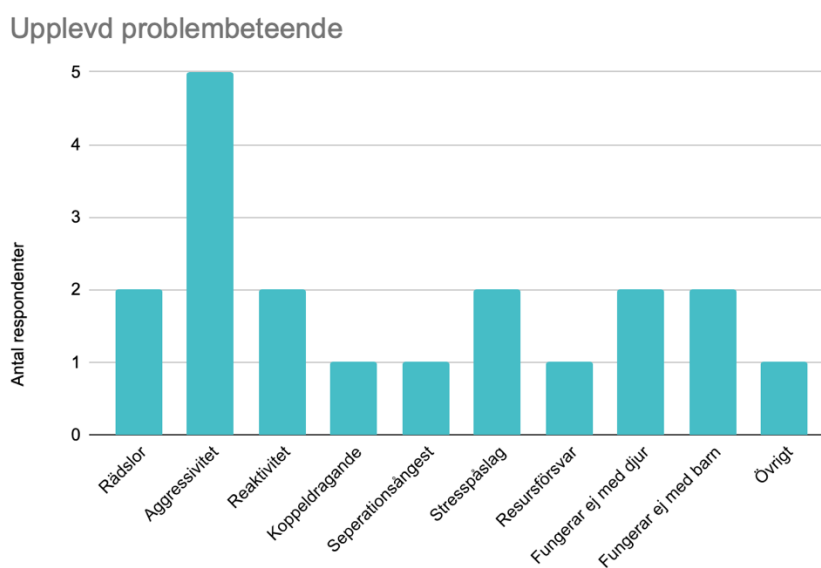
Figur 5. Antal respondenter som svarade på vilken ålder i månader sin hund var vid omplacering (n=28).

Figur 6 visar anledning till omplacering, där övervägande andel var på grund av problembeteende (30%) följt av att barn kommit in i bilden på 15 %. Övrigt innefattade bland annat: fungerade inte med annan hund i flocken, krävde mer aktivering än jag kunde ge, klarade inte av stadslivet samt fungerade inte med småbarn.

Figur 6. Sammanställning av respondenternas svar på av vilken anledning de valt att omplacera sin hund (n=13).

Sammanställning av följdfrågan tillhörande frågeställningen ovan presenteras nedan i figur 7. Där redogörs vilka problembeteenden respondenterna upplevde som lätt till omplacering. Övrigt innefattade exempelvis sjukdom, nervositet/osäkerhet, svårighet vid hantering.

Figur 7. Respondenternas svar på vad för typ av problembeteende de upplevt med sin hund de valt att omplacera (n=9).

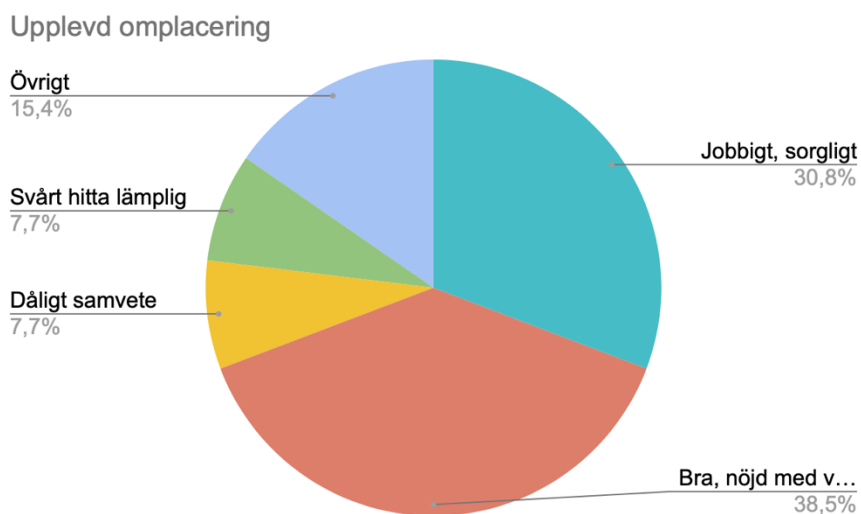
Ur enkätsvaren framgick att 62% av de omplacerade hundarna inte har fått eller ägaren har inte sökt professionell hjälp innan omplacering för att utvärdera och få kontroll på det oönskade beteendet. Vidare hade 15% sökt professionell hjälp men utan resultat och 23% hade sökt professionell hjälp med viss framgång (n=13).

I de fall respondenterna med hund som hade oönskat beteende och där de besökt professionell tränare eller själva försökt arbeta med problembeteendet tränade 43% upp till 6 månader på problembeteendet innan omplacering. Vidare tränade 14% 7–11 månader med problemet innan omplacering, 29% tränade i 1–2 år och 14% tränade i 3 eller fler år (n=7).

Vid upplevd problembeteende hos hund hade 46% av respondenterna inte besökt veterinär i samband med problembeteende för att utesluta sjukdom. 46% hade besökt veterinär utan påträffad sjukdom samt 8% hade besökt veterinär och upptäckt sjukdom som låg till grund för uppvisande av problembeteende (n=13).

Ur enkätresultatet kunde det utläsas att 31% av de som omplacerat sina hundar utförde en hälsokontroll hos veterinär inför omplacering, medan 69% inte gjorde det (n=13).

Figur 8 visar ett cirkeldiagram över hur de som omplacerat sin hund upplevde omplaceringen. Det var en öppen fråga där respondenterna besvarade med sina egna ord. Det var något högre andel som tyckte det var sorgligt och jobbigt jämfört med de som upplevde att omplaceringen gick bra och att de är nöjda med valet. Därutöver upplevde lika stor andel att det var svårt att hitta lämplig person/lämpligt nytt hem till sin hund som de respondenter som upplevde skam och som fick dåligt samvete efter omplaceringen.

Figur 8. Sammanställning över respondenternas svar på frågan hur upplevde omplaceringen av sin hund (n=13).

Ur figur 9 framgår vad respondenterna skulle ha gjort annorlunda och därmed skulle vilja ändra på vid nästa hundköp för att minimera risken för omplacering. Förutom “ingenting” (21,1%) var de största förändringarna att vara mer noggrann vid val av hund (21,1%) samt säkerställa att hundens behov kan tillgodoses (21,1%).

Figur 9. Respondenternas förslag på ändringar de skulle vilja göra inför nästa hundköp för att minimera risken för omplacering (n= 13).

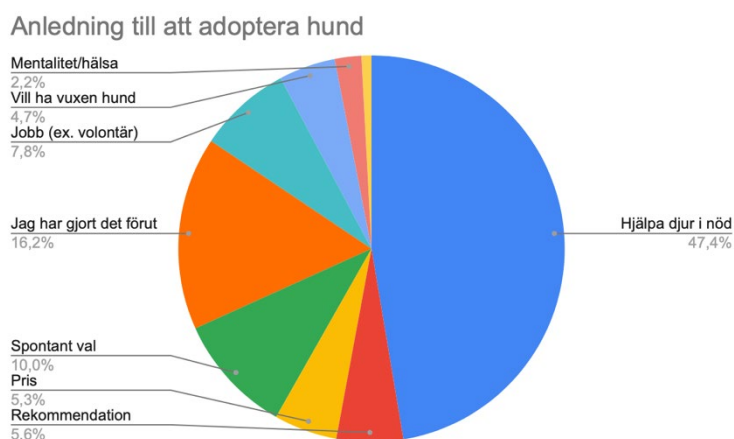
3.1.2 Adoptionsenkät

Enkäten om adoption genererade 240 påbörjade svar från individer som adopterat en hund, och som utgick från den senaste hunden, i det fall de adopterat flera hundar. Antal slutförda enkäter var n=188, men svarsfrekvens anges per fråga. Högsta antal respondenter var n=200, och lägsta var n=188 på fyra av frågorna. Då

räknas inte följdfrågorna in, då de självklart har varierande svarsfrekvens som kommer att anges för varje fråga eller figur.

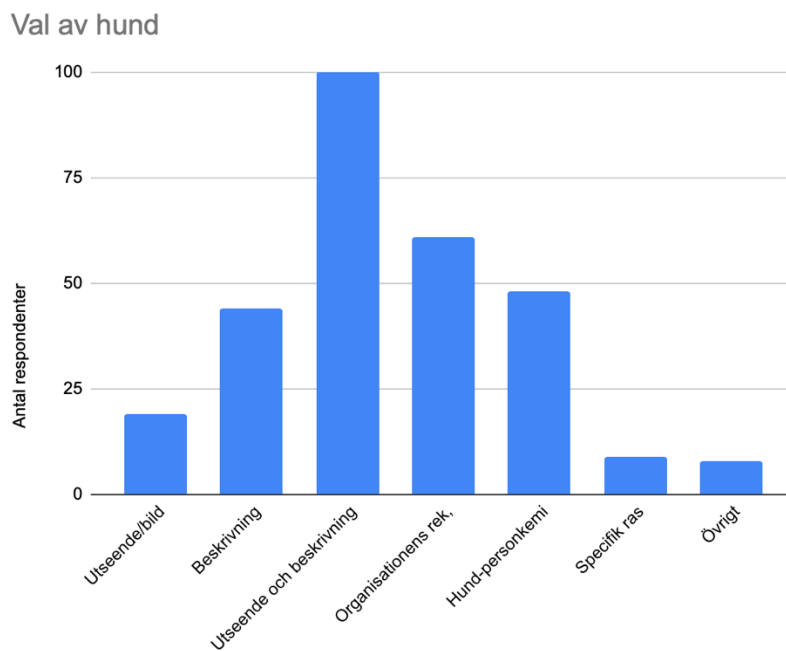
En av de första frågorna var ifall respondenterna hade tidigare erfarenhet av hund, varav 45,2% vuxit upp med hund, 40,7% har eller har haft egen hund medan 14,1% inte hade någon erfarenhet av hund (n=201).

Figur 10 är en procentuell sammanställning av de olika anledningarna och faktorerna som respondenterna uppgav medfört att de valt att adoptera en hund. Den största andelen valde att adoptera hund för att de ville hjälpa djur i nöd, följt av att de gjort det innan och fortsatt vill adoptera. Flera uppgav att det var ett spontant val, då de exempelvis stötte på en hund de föll för som var uppe för adoption. Svartalternativen på övrigt är den minsta tårtbiten som endast är 0,8% (inte utmarkerat) och innefattade bland annat; övertagit hund, stöd för dotter med psykisk ohälsa med mera.

Figur 10. Procentuell sammanställning av respondenternas svar på frågan om varför de valt att adoptera hund (n=200).

Figur 11 visar hur adoptionspersonerna som besvarat enkäterna valde sin hund. Utseende i kombination med beskrivning var det majoriteten baserade valet av hund på (34,6%), medan enbart utseende utgjorde 6,6%. Övrigt innefattade bland annat att valet var spontant, föll för en specifik hund, de sökte en vuxen och barnvänlig hund eller tog över en hund. De som enbart gick på beskrivning eller organisationens rekommendation var sammantaget 36,3%.

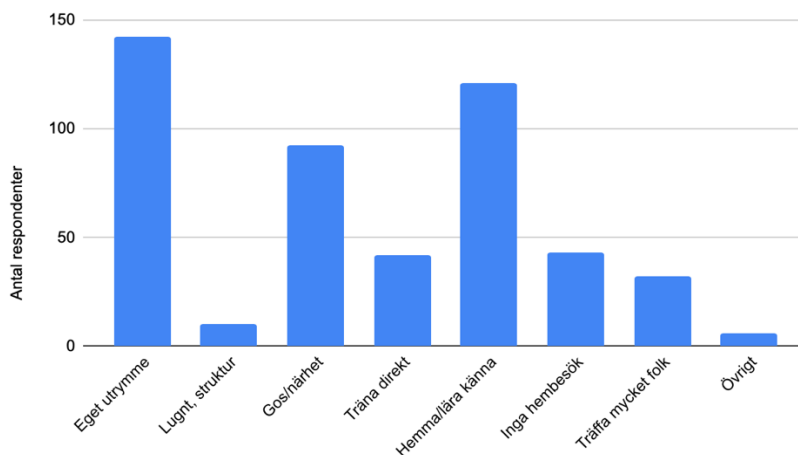

Figur 11. Antal respondenters angivna faktorer som var mest avgörande när de skulle välja vilken hund de skulle adoptera (n=191).

På fråga 7 besvarade respondenterna åldern på hundarna när de adopterades. Majoriteten av hundarna var 1-3 år (48%), följt av 7-11 månader kontra 4-6 år som utgjorde lika stor andel (20%). Vidare var 13% upp till 6 månader och 10% av hundarna var över 7 år (n=191).

Figur 12 beskriver hur de adopterade hundarnas första tid i det nya hemmet såg ut. De allra flesta av respondenterna gav hunden tillgång till eget utrymme (29,1%) och spenderade största tiden på hemmaplan och med att lära känna varandra (24,8%). Alternativet "övrigt" innebar bland annat att vardagen rullade på som vanligt, att de träffade mycket folk, att de reste mycket, att det var sjukhusvistelser eller att de flyttade.

Hundarnas första tid i hemmet

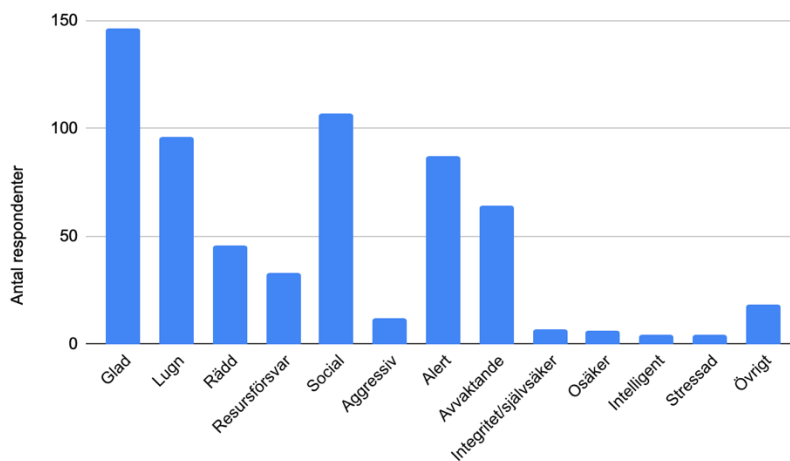

Figur 12. Respondenternas svar på hur adoptionshundarnas första tid i hemmet såg ut (n=191).

Fråga 3 i enkäten var huruvida beskrivningen de fått av hunden stämde överens med den hund de nu har hemma, varav 60% svarade ja, 34% delvis och 7% nej (n=191). Följdfrågan visade att de största sakerna som inte stämde överens var: rädslor 48%, personlighet 23%, hur hunden fungerar med andra hundar 21% samt aktivitetsnivå 20% (n=75).

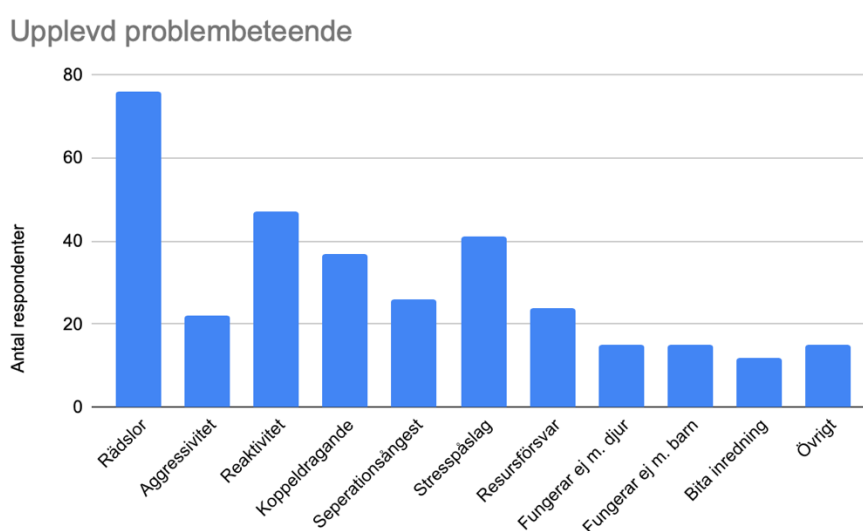
Figur 13 visar en sammanställning av hur respondenterna uppfattade sin hunds personlighet. Majoriteten upplevde sin hund vara glad (23,2%), social (17%) samt alert (13,8%). Andra karaktärsdrag var lugn (15,2%) och avvaktande (10,2%). Cirka 7,3% ansåg sin hund vara rädd samt 5,2% att hunden hade resursförsvar. Övrigt innebar bland annat: vaktig, mjuk, aktiv, bra hundspråk, jaktinstinkter, nervös.

Uppfattning av hundens personlighet

Figur 13. Sammanställning av respondenternas svar på frågan gällande hur de uppfattar sin adopterade hunds personlighet (n=191).

Ur fråga 6 framgick att 63% av respondenterna upplevde någon form av problem med sin hund, medan 41% inte upplevde något problem med sin hund (n=189). Figur 14 är en sammanställning av vilka problembeteenden som respondenterna upplevde hos sina adoptionshundar. Stapeln "rädslor" innefattar både rädslor mot människor och miljö. Vidare innebär stapeln "aggressivitet" både aggressivitet mot människor och djur. Reaktivitet är under promenad och resursförsvaret är kring mat. Övrigt innebar bland annat: Problem vid hantering, rumsrenhet, jaktinstinkt, posttraumatiskt stressyndrom (PTSD), sjukdom.

Figur 14. Respondenternas svar på vilket eller vilka problembeteenden de upplever hos sin adopterade hund (n=126).

Fråga 9 visade att 68% inte har sökt professionell hjälp för problembeteenden, 4% har sökt hjälp med sin hund utan framgång medan 15% sökt med viss framgång och 13% med total framgång (n=150).

Enligt resultatet skulle 62% inte ändra på något eller göra något annorlunda inför nästa hundköp. Resterande svar var väldigt spridda men innefattade bland annat att: 9,6% skulle införskaffat mer kunskap om vad det innebär att ha hund/ hund med svår bakgrund/speciella behov. Övriga svar var att 9,6% skulle haft andra introduktionsrutiner, 7,4% skulle varit mer noggrann vid val av hund och 5,3% skulle innan köp säkerställa att hundens behov kunde tillgodoses (tid, motion, träning). Andra ändringar som nämndes var att gå lydnadskurs (5,9%), söka professionell hjälp vid problembeteende (4,3%), inte gå på sina egna preferenser

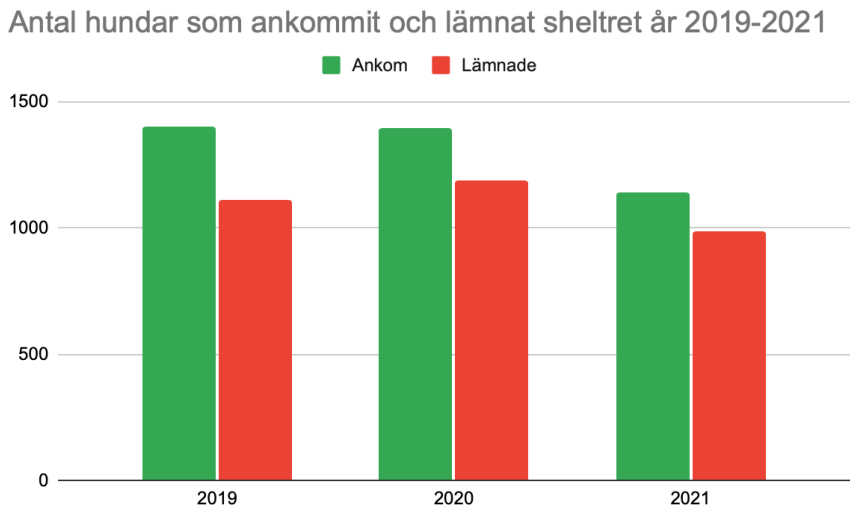
framför hundens behov (3,2%) samt inte gått enbart efter utseende vid val av hund (1%) (n=188).

Det var 90% som kunde tänka sig att adoptera hund igen, 7% skulle kanske välja att adoptera hund igen medan 3% inte skulle adoptera hund igen (n=188).

3.2 Sammanställning av frågeformulär

De två organisationerna som besvarade frågeformuläret var placerade i Spanien. Samtliga organisationer kastrerade respektive steriliserade sina hundar innan adoption. Från en av organisationerna tilldelades data på statistik över antal hundar som ankommit och lämnat hundhemmet samt respektive anledning, under tidsperioden 2019–2021.

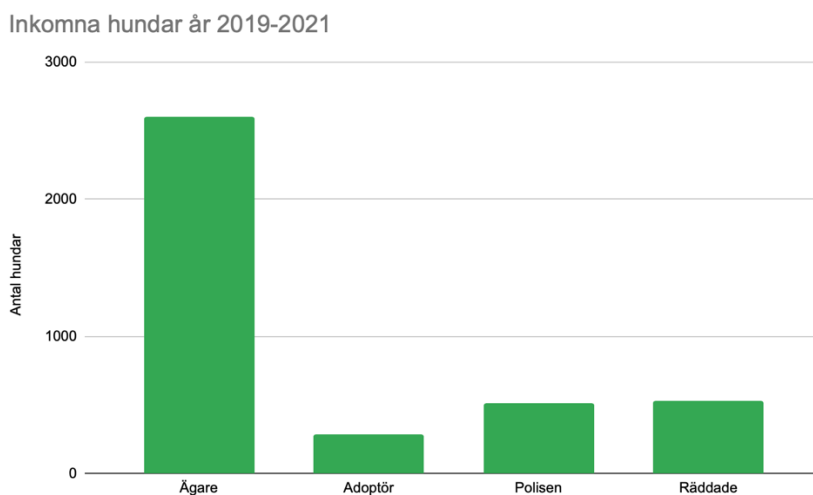
Figur 15 visar en sammanställning av mängden hundar som både anlant till hundhemmet samt lämnat det. Ur figuren framgår att det under 2019 till och med 2021 ankom fler hundar i jämförelse med de som lämnat. Figuren visar även att fler hundar lämnade under pandemiåren 2019, 2020 jämfört när Covid drastiskt minskade under 2021.

Figur 15. Sammanställning av journalförd statistik inskickat från en av organisationerna i Spanien gällande antal hundar som ankom och lämnade hundhemmet under tidsperioden 2019–2021. Sammanlagt journalfördes 7 212 hundar, varav 3 931 hundar ankom och 3 281 lämnade hundhemmet.

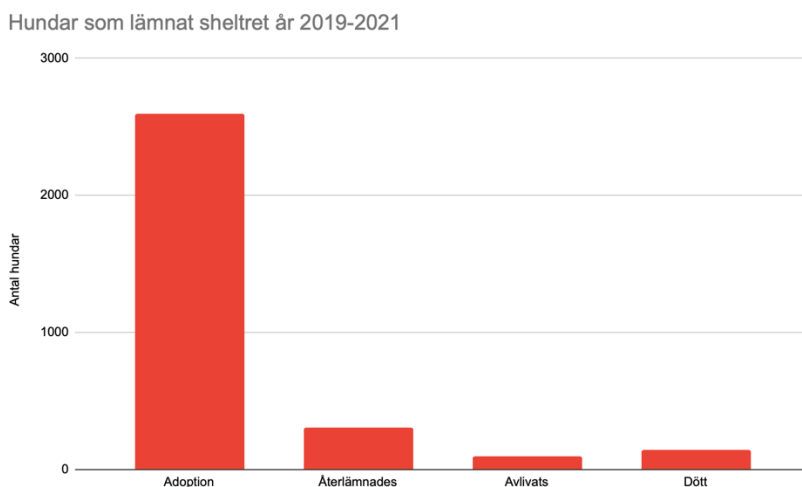
Efter uträkning visades att den procentuella andelen över antal hundar som ankom och lämnade en av organisationerna i Spanien under åren 2019 till och med 2021 var 54,5% hundar som ankommit och 45,5% hundar som lämnat.

De bakomliggande orsakerna till att hundarna hade kommit till hundhemmet var ägare som själva lämnade in sin hund, vilket utgjorde majoriteten på 66,1%, adopterad hund som lämnades tillbaka, polis som lämnade in infångade/mottagna hundar samt räddade hundar från exempelvis gatan, djurhälsocentralen eller avlivningsstationer (Figur 17).

Figur 17. Sammanställning av journalförd statistik över antal hundar som ankom till en av organisationerna i Spanien under tidsperioden 2019–2021 med tillhörande orsak till ankomsten. Sammanlagt hade 3 931 hundar journalförts.

Ur figur 18 framgår det av vilken anledning hundarna har lämnat hundhemmet. Störst andel på 82,8% var genom adoptioner följt av att hundarna blev återlämnade till sin ägare med hjälp av chip på 9,7%. Andra förklaringar var att hundarna avlivades på grund av sjukdom eller att de dött på grund av naturliga orsaker, som hög ålder.

Figur 18. Sammanställning av journalförd statistik över antal hundar som lämnade en av organisationerna i Spanien under tidsperioden 2019–2021 med tillhörande orsak till att hundarna lämnat. Sammanlagt hade 3 281 hundar journalförts.

Andra frågor som besvarades i frågeformuläret var bland annat vilka hundar organisationerna upplever är lättast att få adopterad, kontra svårast att få adopterad. Där uppgavs unga/små/tikar/fluffiga hundar som faktorer som gör dem lättadopterade medan gamla/svarta/stora hundar upplevdes vara svåradopterade. Även mastiff och bullhundsraser uppgavs vara svåra att få adopterade.

Samtliga organisationer uppgav att de utför någon form av test/bedömning av hundarnas mentalitet och beteende i olika situationer innan adoption. Vanligast var att kolla hur hundarna är med andra hundar, bland mat samt vid hantering som kloklipping, dusch, pälsvård och dylikt. Vid enstaka fall kontrollerades även hur de är med barn, katt och i stadsmiljö, ifall intressenter efterfrågade den typen av information.

Adoptionerna hos alla organisationer initierades av intresseanmälan. Där ska den eventuella adoptionspersonen skriva in sina personuppgifter samt besvara frågor kring sin levnadssituation. Till det hör familj, boende, husdjur, ekonomiska förutsättningar, erfarenhet av hund, förväntningar på hundägarskapet, vad du kan erbjuda, ifall det finns någon i närheten som kan ställa upp som hundvakt, referenser och dylikt. En organisation hade även fråga kring deras hundfilosofi, det vill säga hur de tränar hunden och någon inom hundbranschen (ex. tränare, beteendespecialist med mera) som de ser upp till. Målet med detta är att få en bra uppfattning om hur personen är, och kunna sålla bort de som inte verkar passa utan att lägga för stor tid och resurser på fysiska intervjuer. Om den som ska adoptera är intresserad av en specifik hund kan det i samtliga organisationer läggas in i intresseanmälan.

I det fall intressenten väljs ut, följs intresseanmälan upp av intervjuer (via telefon eller på plats) innan specifik adoptionsperson väljs ut. I vissa fall kan hembesök göras, men det tillhör inte det vanliga. Under intervjuerna får organisationerna en större inblick i personligheten hos den som ska adoptera och förmåga samt förutsättningar att ha hund. De som svarade på frågeformuläret beskrev att magkänslan många gånger kan vara en avgörande faktor i besluten, då det är lätt för dem som besvarar intresseanmälan att få sig själva att framstå som perfekta kandidater på papper.

En av organisationerna delade vid inbetald reservationsavgift ut en informationsbilaga innehållande allmänna tips och råd för en god grund lämplig för alla nyblivna hundägare.

Samtliga organisationer erbjuder hjälp och stöd i det fall att adoptionspersonen upplever svårigheter med sin hund, men inte finansiellt som exempelvis stå för kostnaderna vid besök hos professionella hundtränare eller dylikt. En av organisationerna har etablerad kontakt med hundbeteendespecialister, som de hänvisar till men som ägaren själv betalar för.

De sista två frågorna berörde återlämnande/omplacering av hund från deras organisation. Där fick organisationerna bland annat svara på vilka de anser är de vanligaste anledningarna till att den som adopterar väljer att lämna tillbaka/omplacera sin hund. Ifall anledningen var problembeteende skulle organisationerna även skriva vad de, utifrån deras erfarenhet, upplever är den främsta anledningen till att folk får problem med sina hundar de adopterat.

Utifrån organisationernas svar var de vanligaste anledningarna på grund av en ändrad livssituation eller problembeteende, främst gällande att hunden inte fungerade med redan befintliga djur, rädd i bosatt miljö (ex. stad) eller människor samt reaktivitet. Majoriteten hade inte kunskapen eller möjligheten att arbeta på det oönskade beteendet/rädslorna och valde därmed att lämna tillbaka/omplacera.

4. Diskussion

4.1 Omplacering

Majoriteten av de hundar som senare blev omplacerade hade införskaffats som valpar (8–12 veckor) direkt från uppfödarna. Därefter var det vanligast med hundar som införskaffats vid en ålder mellan 7–11 månader som köpts från den första köparen.

Den vanligaste åldern på hundarna vid omplacering var 1–3 år, följt av 7–11 månader. Den angivna åldern ovan stämmer överens med befintlig litteratur där dessa åldrar beskrivs vara de mest krävande eftersom valparna kommer in i unghundsfasen och därmed börjar utforska och testa gränser (Asher *et al.*, 2020; DinWoodie *et al.* 2021). Hanar utgjorde den största andelen av omplacerade hundar, vilket befintlig litteratur styrker (Wells *et al.*, 2000). Det kan bero på att fler hanar utvecklar beteendeproblem relaterat till bland annat aggression mot andra hanhundar och sexuella beteenden (Wells *et al.*, 2000).

Det var störst andel renrasiga hundar som hade omplacerats. Det hade kunnat vara en rimlig hypotes att tro att blandraser skulle vara den överhängande andelen av de omplacerade hundarna då det kan vara svårare att förutsäga vilka rasegenskaper som uppträder och i vissa fall vet en inte ens vilka raser hunden är en blandning av och vilka drag den skulle kunna få (Welton, u.å.). Att det är en större andel renrasiga hundar kan höra ihop med att fler renrasiga hundar utvecklar mentala såväl som fysiska åkommor i större omfattning till följd av aveln där de extrema temperamenten och beteendena troligen är mindre framträdande hos blandraserna (Welton, u.å.). Blandraser får en större genetisk variation (Turcsán *et al.*, 2017), vilket skulle kunna medföra en större spridning i temperamentet (Welton, u.å.). En annan anledning kan vara att människor som väljer hund till stor del går efter utseende och inte alltid hundens egenskaper, och kanske långt innan hundköpet ställt in sig på en hund de fastnat för utseendemässigt (Packer *et al.*, 2017). Därför är det viktigt att säkerställa hur väl lämpad typ av ägare är med typ av hund, då många människor köper en hund utan särskild faktainsamling om ras eller

familjehistorik hos hunden (Wellbeing report., 2012; Buying on impulse?, 2013; Jarvis, 2021). Dessutom har hundar, som tidigare nämnts, rastypiska så väl som säregna individuella egenskaper och drag vilket också bör tas i beaktning (Svartberg, 2006; Svartberg, 2021). Hur hundar som enskilda varelser reagerar och hanteras i olika situationer har stor inverkan på deras välbefinnande (Svartberg, 2021). En annan vanlig orsak till omplacering var enligt resultatet på grund av att hunden inte uppnådde förväntningarna, eller att barn kommit in i bilden, vilket ytterligare visar på hur viktigt det är med val av hund samt att vara säker på hundköpet innan det äger rum.

4.2 Val av hund

Hundens utseende och bilderna på hemsidan var en avgörande faktor i de flesta adoptionerna. Trots att 6,6% enbart gick efter utseende så gick majoriteten, 34,6%, på både utseende och beskrivning. Vidare gick 15,2% endast på beskrivning samt 21,1% på organisationens rekommendation. Det visar på att det fysiska utseendet faktiskt är något som spelar roll i val av hund. Studier stödjer detta, där Dinwoodie *et al.* (2022) och Norman *et al.* (2020) fått likvärdiga resultat. Att utseende är en sådan avgörande faktor skulle kunna vara ett stort problem, då hundens övriga egenskaper inte tas i beaktning. Genom att istället gå på hundens egenskaper och behov på individnivå (inte alltså enbart rasegenskaper utan efter enskild individ) skulle hundägarskapet optimeras vilket kan leda till att en ägare blir mer nöjd med hundägarskapet, vilket i sin tur minimerar risken för omplacering/återlämning av hund (Bennett *et al.*, 2007; DinWoodie *et al.*, 2022). Det är intressant då majoriteten av respondenterna i min studie uppgav att de skulle varit mer noggranna vid val av hund samt innan köpet säkerställt att de kunde tillgodose hundens behov.

En artikel skriven av Meredith *et al.* (2023) påtalar hur en korrekt matchning av hund och ägare samt att ägaren har den fulla kapaciteten att på ett lämpligt sätt ta hand om ett djur är de starkaste faktorerna till ett lyckat hundägarskap. För att uppnå detta skulle hårdare krav hos uppfödare/adoptionsorganisationer vara ett alternativ, exempelvis genom att noggrant kontrollera köparen/adoptionspersonens bakgrund, kunskaper samt förutsättningar (Buying on impuls?, 2013). Detta framgick även i svaren av frågeformuläret, där organisationerna ansåg matchningen vara otroligt viktig och de önskar att de kunde vara ännu mer noggranna, exempelvis att de hade tid och resurser att göra hembesök och dyligt.

4.3 Varför adoptera?

Gällande adoptionshundar visade resultatet att många av de som valde att adoptera hund gjorde det med anledning av att de ville rädda en hund i nöd. Flera av respondenterna uppgav att det var ett spontant val och att de såg en hund som de "direkt föll för". I Schuurmans artikel (2022) angavs att det är större chans för en hund att bli adopterad om "hemska" bilder finns med i beskrivningen, så som när de har synliga sår eller är utmärklade, för att köparna till så stor grad som möjligt ska vilja hjälpa till och känna att de gör en god gärning. Förutom att det leder till negativa konsekvenser genom att hundens behov och personlighet inte tas i beaktning kan ytterligare ett problem vara att köparen i fråga kanske inte ens har rätt förutsättningar eller kunskaper att ha hund men "bara måste hjälpa denna hund". En viktig fråga att ställa här skulle kunna vara om viljan att rädda en hund i sig verkligen är rätt anledning och ger rätt förutsättningar för att ha hund?

4.4 Kunskap och träning

Utöver att inte gå på utseende /egna preferenser framför rasegenskaper och hundens behov svarade flera respondenter att de skulle införskaffat mer kunskap avseende vad det innebär att ha hund generellt och/eller hund med speciella behov. Ytterligare förändringar innefattade att ha gått på kurser med sin hund samt sökt professionell hjälp när problem med hunden börjat uppstå. Majoriteten av de som upplevde något problembeteende hade inte sökt professionell hjälp för det. Andra studier har fått liknande resultat, och där hundägare till och med väljer avlivning framför att träna och/eller omplacera hunden (Siracusa *et al.*, 2017). Majoriteten av respondenterna som omplacerat sin hund hade inte heller gått på någon valp eller lydnadskurs med sin hund, och utövade heller inte någon sport med sin hund. För att svara på första frågeställningen gällande vad som leder till omplacering kan vi se att problembeteende var den vanligaste anledningen vilket 30% svarade. Det är oroväckande att den största anledningen till omplacering är problembeteende samtidigt som så liten andel har arbetat/ tränat (från början) sin hund eller tagit hjälp av sakkunnig med det uppkomna problemet. Det kan bero på bristande förmåga att tillgodose hundens behov (p.g.a. ändrad familjesituation eller inte tänkt igenom hundköpet) samt stolthet respektive skam för att ha "misslyckats" med sin hund (Powdrill-Wells *et al.*, 2021). Gällande det sistnämnda var det nästan 8% av respondenterna som hade dåligt samvete angående omplacering av sin hund. Det kan även bero på ekonomiska faktorer (Powdrill-Wells *et al.*, 2021). Andra orsaker skulle kunna vara okunskap om hund generellt eller hur en bör handskas med problembeteende alternativt att ägaren inte har ork/tålamod att arbeta på det oönskade beteendet (Siracusa *et al.*, 2017; Powdrill-Wells *et al.*, 2021). Vidare, kan det också bero på när ägaren upptäcker problemet och därmed börjar arbeta med

det, vilket också kan vara en avgörande faktor i hur djupt beteendet fastnar och därmed hur lång tid det tar att arbeta "bort" beteendet (Powdrill-Wells *et al.*, 2021). Till en början kanske beteendet inte uppfattas som ett oönskat beteende, utan till och med motsatsen och därmed uppmuntrar- omedvetet eller medvetet- ägaren det. När beteendet till slut hamnar på en viss problematisk nivå kan det börja uppfattas som jobbigt och då "helt plötsligt" (för hunden) är det inte uppskattat och ägaren tillåter det inte längre, eller att ägaren inte orkar ta tag i problemet (Powdrill-Wells *et al.*, 2021). I andra fall uppmärksammas inte vissa beteenden förrän de uppnått en viss frekvens eller intensitet (Powdrill- Wells *et al.*, 2021) och vissa problembeteenden kan ses som så pass allvarliga att ägaren inte ser att träning skulle vara till någon hjälp alls (Siracusa *et al.*, 2017).

Flertalet studier påtalar vikten av och fördelarna med träning av hundar (Bennet *et al.*, 2007; Eskeland *et al.*, 2007; Herwijnen *et al.*, 2018; Stevens *et al.*, 2021). Grundläggande lydsträning och uppfostran har klarlagts vara viktigt för att utveckla en väluppfostrad hund och en starkare relation mellan hund och ägare (Diesel *et al.*, 2008a; Wellbeing report., 2012; Herwijnen *et al.*, 2018; Mai *et al.*, 2021). Nödvändiga verktyg för att uppnå detta är bland annat tydliga rutiner och struktur, som har bevisats ge en signifikant ökning av lydighet och förebyggande av flertalet oönskade beteenden hos sällskapshundar (Eskeland *et al.*, 2007; Diesel *et al.*, 2008a; Herwijnen *et al.*, 2018; Mai *et al.*, 2021). Att ha rutiner och struktur, samt att individanpassa dessa rutiner och även träning kan förebygga stress och negativa känslor hos hunden (Eskeland *et al.*, 2007; Svartberg, 2021). Det är väl känt att väluppfostrade och följsamma hundar har betydligt högre andel nöjda ägare och därmed mindre risk för omplacering (Jagoe & Serpell, 1996; Bennett *et al.*, 2007; Herwijnen *et al.*, 2018). Även risken för en adopterad hund att bli återlämnad till organisationen minskade när de medverkade i lydskurser (Diesel *et al.*, 2008a; Herwijnen *et al.*, 2018). Det kan däremot ha betydelse när en väljer att gå på dessa kurser, där flera menar att ju tidigare en deltar desto bättre resultat, det vill säga direkt när man köpt alternativt adopterat hunden eller när den är valp (Wellbeing report, 2012; Herwijnen *et al.*, 2018; Mai *et al.*, 2021).

4.5 Problembeteende avseende behov

Uppkomsten av problembeteenden kan bero på många faktorer, som ovan nämnt bristande träning/uppfostran men också för lite fysisk och/eller mental stimulans. Idag har många hundar, på grund av hur samhället är uppbyggt, "tappat sitt syfte", där deras grundläggande artegenskaper samt vissa rasegenskaper inte tillgodoses (Gazzano *et al.*, 2008). Olika raser har olika behov av exempelvis aktivering, samt nivå av exempelvis jakt- eller vakt drift (Degeling *et al.*, 2012; Prato-Previde *et al.*, 2023). Enligt resultatet utövade 50% ingen träning med sina hundar. 18% tränade

bruksträning, och 7% sök/spår som kan antas vara grenar som antas stimulera naturliga beteenden. Vidare motionerade majoriteten sina hundar 2–3 timmar per dag, följt av totalt 1 timme per dag. För majoriteten av respondenterna innebar det 3-4 promenader per dag, där resterande gick 1-2 promenader per dag. Hundar mår bra av både aktivering samt att ha en uppgift, vilket innebär en stor stimulans för dem och bristande aktivering är en anledning till reaktivitet och oönskade beteenden. Det betyder att tillgodoseende av hundens aktiveringsbehov är en viktig komponent för att minska risken för omplacering av hund (Degeling *et al.*, 2012). I en studie av Sundman *et al.* (2019) framgick att hundars aktivitets- och träningsnivå dessvärre inte påverkade mängden stresshormoner, vilket även påtalar vikten av mental balans hos hunden för dess välmående.

Vidare kan uppkomsten av vissa problembeteenden hos hund vara en indikator på dålig välfärd, med ytterligare omständigheter som levnadsförhållande, inkonsekvent eller bristande social miljö (Meredith *et al.*, 2023). Det finns därutöver beteenden som av ägaren kan uppfattas som problematiska eller oönskade, men som faktiskt är naturliga för hunden att utföra såsom skälla, gräva, jaga och dylikt (Meredith *et al.*, 2023).

4.6 Adoptionshundar

Ytterligare ett verktyg för att reducera risken för återlämning eller omplacering är temperamentstest och utvärdering för att ge en tydligare bild av hunden till eventuella intressenter (Griffin *et al.*, 2022). Det är extra viktigt då köp av adoptionshundar vanligen sker online genom organisationens hemsida utan möjlighet att träffa hunden innan adoption (Shuurman, 2022). Av resultatet framgår att samtliga organisationer som besvarade frågeformuläret faktiskt gör detta. Vidare är det även viktigt hur hundarna presenteras på hemsidan för att ge den eventuella köparen så utförlig information som möjligt (Nakamura *et al.*, 2020; Schuurman, 2022). Resultatet tyder på att de flesta av respondenterna fått en bra beskrivning av den hunden de valde att adoptera, avseende att 60% besvarade ja på frågan om beskrivningen de fick av hunden stämde överens med den hunden de har idag. Det var 34% av respondenterna som uppgav att beskrivningen delvis stämde överens, medan 7% uppgav att beskrivningen inte alls stämde. De främsta missledande beskrivningarna gällde rädslor följt av personlighet. I en studie av Baria-Unwalla *et al.* (2023) framgår också att inte få den fullständiga beteendebilden av den enskilda hunden är en stor faktor till misslyckade adoptioner. Det skulle kunna vara problematiskt då adoptionspersonen i fråga kanske inte har kunskapen eller förutsättningarna att ha en specifik typ av hund. Det i sin tur ökar risken för återlämning/omplacering trots att adoptionspersonen gjort ett grundligt arbete i att hitta en passande hund (Herwijnen *et al.*, 2018). Det är också viktigt att

organisationerna gör grundläggande bakgrundskontroller avseende livssituation, erfarenhet och förutsättningar hos den intresserade adoptionspersonen. Intresseanmälan och intervju uppgavs som vanliga tillvägagångssätt i adoptionsprocessen, men exempelvis kontroll av uppgivna referenser borde kanske också vara givet att kontrollera för att säkerställa kompetens.

Vidare är det en stor omställning för hundarna att komma från ett hundhem till ett privat hem där utveckling av hundens personlighet kan ske allteftersom (Epstein *et al.*, 2021). Vad som kan påverka hundägarskapet och förhållandet mellan hund och människa negativt är motvilligheten att anpassa sig efter hundens behov (Meyer & Forkman, 2014). Gällande hundens personlighet är det lättare för många människor att respektera att olika raser har olika egenskaper, jämfört med att olika individer har det. Exempelvis en shiba som inte gillar främlingar är för många rimligt, medan en labrador som är avvaktande mot nya människor är oacceptabelt. Människor tillskriver sina hundar med människolika värderingar samtidigt som de kan projicera sina egna personliga värderingar på sitt husdjur vilka kan påverka djurens välfärd (Sneddon *et al.*, 2022).

En viktig observation Christensen *et al.* (2007) gjorde när de undersökte temperamentstest på hundar i hundhem var att i flera av fallen där hundar återlämnades på grund av aggression påvisades ingen aggression på hundhemmet. Det är betydelsefull information då det visar på vikten av rätt utvald ägare med rätt kompetens och erfarenhet, samtidigt som det stärker tidigare information om att hundens karaktärsdrag kan komma att förändras vid miljöombyte (Diesel *et al.*, 2008a; Epstein *et al.*, 2021; Dinwoodie *et al.*, 2022).

4.7 Ta emot en adoptionshund

Mottagandet av hunden kan påverka både utvecklandet av personligheten såväl som etablerandet av relationen, vilket är avgörande för risken för omplacering (Bennett *et al.*, 2007; DinWoodie *et al.*, 2022). Större andel av respondenterna uppgav att hundens första tid i hemmet bestod av eget utrymme, följt av att hålla sig hemma och lära känna varandra. Det ger svängrum både för hundens behov och att hinna landa, samt ger den nya ägaren en bättre möjlighet att läsa av hunden (Anderson, 2014; Anderson, 2020). Vissa uppgav att de reste mycket, att de flyttade samt att de träffade mycket folk. Det skulle kunna bidra till en otrygg och stressig miljö med påtvingad socialisering. Många uppgav att hunden fick mycket gos och kärlek vid ankomst. I dagens samhälle framställs hundar som en familjemedlem, vilket gör att många ägare anser att kärlek är det som avgör relationen (Philpotts *et al.*, 2019). Det kan dock leda till missuppfattning av vad hunden faktiskt behöver för att

tillgodose deras naturliga beteendebhov och därmed välbefinnande (Philpotts *et al.*, 2019).

En påtvingad eller för intensiv socialisering sätter en otrolig press på hunden vilket kan leda till det motsatta, det vill säga att hunden i stället inte uppskattar närhet vilket i sin tur leder till en reduktion av ägarens tillfredsställelse (Meyer & Forkman, 2014; Anderson, 2020). Från hundens perspektiv har den gått igenom en oerhört stor förändring, rest en lång väg utan bekantskap, anlant till en helt ny plats med främmande miljö och klimat samt helt okänd människa eller människor (och ev. redan ägda djur). Hundägaren kan ha fått vänta flera månader på att hunden ska vara färdig för avfärd, och självklart bygger det en stor längtan och förväntan. Om hunden sedan är avvaktande och inte är särskilt kelsjuk eller dylikt så kan det istället omvandlas till en förtvivlan, otålighet eller oro inombords hos ägaren. Det kan bidra till att ägaren vill "träna hunden" eller "få den att inse att kärlek och människor inte är elaka", medan i själva verket behöver hunden endast tid och respekt för sitt personliga utrymme (Anderson, 2020). Denna press och respektlöshet det innebär för hundar som inte vill interagera kan sätta spår hos hunden som yttrar sig på flera olika sätt, exempelvis genom aggressivitet, stress, rädsla eller reaktivitet (Anderson, 2020; van Herwijnen *et al.*, 2023). Många köper en hund för sin egen skull och inte främst för hundens (Jarvis, 2021). Den största anledningen är för sällskap, men andra anledningar innefattar att komma ut och röra på sig, eller för barnens skull (Bennett *et al.*, 2007; Dinwoodie *et al.*, 2022). Det kan påverka hundarnas välfärd (Jarvis, 2021) genom att ägarna skapar sig vissa förväntningar på hunden och kräver (omedvetet eller medvetet) exempelvis närhet utan hänsyn till eller förståelse för hundens egna preferenser (Anderson, 2020; Dinwoodie *et al.*, 2022). Kombinationen höga förväntningar och bristande kunskap hos ägaren medför en större risk för återlämnande av adoptionshundar (Anderson, 2014; Dinwoodie *et al.*, 2022). Även mycket ögonkontakt kan vara väldigt hotfullt mot en avvaktande eller okänd hund (Anderson, 2020). Därför är kroppsspråket så viktigt, och således ägarens kunskap inom ämnet (Anderson, 2014; Anderson, 2020). Detta är extra märkbart med adoptionshundar, speciellt de som varit tidigare gatuhundar, som är mycket "hund" (Anderson, 2020). Ofta har dessa hundar nära till de grundläggande artegenskaperna, vilket innebär stark flykt- och flockdrift (Anderson, 2020).

Utöver att ägarens förhoppningar kan påverka hunden sätter även samhället vi lever i idag stora krav på hunden att lära sig hantera den stress det innebär (Gazzano *et al.*, 2008). Att träna och rehabilitera hundar kräver stort engagemang, ordentligt med tid och självklart rätt kompetens i kombination med tillräckliga resurser (Stevens *et al.*, 2021; Powdrill-Wells *et al.*, 2021, Dinwoodie *et al.*, 2022). Det ovan

nämnda är avgörande för utfallet av den givna träningen, vilket även kommunikationen är (Braem & Mills, 2010).

4.8 Hundägare

Forskning har visat att ägarens karaktärsdrag och egenskaper också påverkar träningens resultat bland annat i avseendet hur mycket energi som lades på att fullfölja träningen men även då ägarens egna känslor påverkar hundens känslor (Stevens *et al.*, 2021). Vidare korrelerar hundägars personlighet och egenskaper med aggression, problembeteende samt separationsångest hos hund där exempelvis stressnivå, stabilitet med mera hos ägaren kan påverka (Stevens *et al.*, 2021). Ägarens stressnivå speglas av hundarna enligt en studie av Sundman *et al.* (2019). Det fanns ytterligare tydliga samband mellan personlighetsdrag som självkontroll, arbetsamhet och ansvarstagande med träningsframgång samt följsamma hundar (Stevens *et al.*, 2021). Hundars personligheter kan således reflekteras annorlunda beroende på ägare, där olika karaktärsdrag hos ägaren framhäver olika sidor hos hunden. Enligt en studie av Meyer och Forkman (2014) påverkade ägarens personlighet och egenskaper förhållandet mer än hundens personlighetsdrag. Men hur uppfattar vi hundens personlighet?

Hunden är människans bästa vän, och de har genom domesticeringen utvecklas att kunna läsa av våra kroppssignaler (Buttner, 2016; Kaminski *et al.*, 2019). Studier visar att människan generellt har en bra känsla för hundens beteenden, men att det är få som kan läsa av de små signalerna och exempelvis tyda stress (Greenebaum, 2010; Sundman *et al.*, 2019). Av resultatet i detta examensarbete framgick att de vanligaste personlighetsdragen och sinnesstämningarna som ägarna uppfattade var glad, social samt lugn. En lägre andel ansåg sin hund vara rädd och nervös. Att kunna läsa av sin hunds signaler är en viktig faktor för både relationen och för att kunna säkerställa att hundens behov tillgodoses (Greenebaum, 2010; Buttner, 2016; Philpotts *et al.*, 2019; Anderson, 2020; Dinwoodie *et al.*, 2022). Värt att nämna är dock att hundar utvecklar kommunikationsförmågan med åldern vilket betyder att de kan se något annorlunda ut beroende på ålder (Prato- Previde *et al.*, 2023), men det tar inte bort det faktum att det är så otroligt viktigt att lära oss hundarnas språk (Greenbaum, 2010). Det är vi människor som i brist på kunskap om kommunikation försvårar relationen och påverkar hundarnas välbefinnande (Greenbaum, 2010). Dock är personlighet inte det enda som avgör utgången av hundägarskap, utan som tidigare nämnt är även tillgodoseende av behov och träning viktiga komponenter (Dinwoodie *et al.*, 2022).

4.9 Hållbarhet

Att minska antalet omplaceringshundar är viktigt då det i sin tur ökar hundarnas välfärd så väl som ägarnas tillfredsställelse och välmående, då en stor andel uppgav att det var en jobbig och ledsam process att omplacera sin hund. Det kan även vara påfrestande ekonomiskt att omplacera en hund, då de oftast inte kan säljas för så stora summor samtidigt som en ny hund kan komma att vara dyr i inköp. Att fortsätta adoptera hundar bidrar till att ta vara på oönskade djur och onödig avel av hundar. Det påverkar delvis populationen samtidigt som extremavel kan reduceras. Extremavel innebär bland annat ett litet urval av genetisk variation genom selektiv avel som kan leda till inavel, där risken och förekommandet av både fysiska och mentala åkommor och sjukdomar är betydligt högre och i vissa fall oundvikliga (Roedler *et al.*, 2013). Denna avel som påverkar djurens hälsa negativt, och därmed deras välfärd, är etiskt felaktig och ett aktuellt djurskyddsproblem (Palmer, 2012; Roedler *et al.*, 2013). Vidare påtalar Palmer (2012) att konceptet att skapa djur efter våra preferenser väcker etiska dilemman.

Utrikesbaserade hundorganisationer kan dock bidra till ökade utsläpp genom transporter. Transporten kan även vara väldigt stressfull för hundarna (Radisavljević *et al.*, 2017). Att adoptera kan däremot ge köparen ekonomiskt svängrum för att lägga pengar på exempelvis kurser och hundtränare, då många sådana tjänster är dyra. Det blir fortsättningsvis mer och mer material tillgängligt online via internet, exempelvis hundträningsskurser, hundbeteendepoddar och dylikt, vilket både kan underlätta för ägaren ekonomiskt och tidsmässigt genom att denne slipper betala stora summor och resa långa sträckor. Det gynnar även miljön genom minskade transportutsläpp. Generellt åker människor långa sträckor för att hämta en specifik hund (Norman *et al.*, 2020).

4.10 Metoddiskussion och faktorer som kan påverka resultatet

Jag anser att metoden var väl utvald efter frågeställningarna, och gav tillräcklig data att arbeta med. Dock blev inte utfallet av distribueringen som förväntat, där enkäterna- främst omplaceringsenkäten- inte nådde tillräckligt många människor. I teorin gick publiceringen bra, där enkäterna lades upp i många Facebookgrupper med tusentals gruppmedlemmar, men i praktiken svarade en väldigt liten mängd på den ena enkäten. Ett större bortfall av svar kunde ses på båda enkäterna, där svarsfrekvensen blev väldigt ojämn och få fullföljde enkäten. Det skulle kunna bero på felaktigheter med enkäten, som att de misstolkat att det inte fanns fler frågor att svara på, eller att de under besvarandet av enkäten fick förhinder eller dylikt och glömde återuppta.

Felkällor som kan ha haft en inverkan på resultatet är främst antal respondenter, där vissa frågor kan ge missvisande resultat då somliga frågor genererade ett stort antal svar medan andra endast ett lågt antal svar inom samma enkät. I det fall samtliga respondenter hade gett fullständiga svar kan resultatet således ha varit annorlunda. Andra faktorer är exempelvis den mänskliga faktorn, både hos respondenterna samt hos mig som skapare. Det kan visa sig genom misstolkningar dels av frågetecken kring innebörden av de ställda frågorna men också av svaren. Hur läsaren tolkar frågan/svaret påverkar utgången och därmed resultatet. Det finns därutöver alltid en risk att människor väljer att inte besvara frågorna sanningsenligt på grund av olika faktorer, som exempelvis att de skäms.

Därutöver finns det vissa frågor som saknades, som hade kunnat bidra med ytterligare användbar information. Ett par exempel är; varför de införskaffade hund (som sällskap, träning, jobb och dylikt) samt om det var deras första hund eller inte. Sistnämnda frågan fanns i adoptionenkäten men inte i omplaceringsenkäten, vilket hade varit relevant även där. Ytterligare relevant information att samla in från frågeenkäten hade varit hur länge hundar stannar på hundhemmet. Det hade också varit intressant att veta vilka som var de vanligaste raserna inom den andelen renrasiga hundar som omplacerats.

Vidare anser jag att det över lag fanns ett bra urval av litteratur gällande majoriteten av delarna som arbetet gällde, men viss brist i litteraturen uppmärksammades, avseende exempelvis adoptionshundars behov, som delvis kan ha påverkat diskussionen.

Slutligen anser jag att den bifogade statistiken från ett av hundhemmen var väldigt användbart och bidrog till en bättre studie, och en bättre förståelse för situationen.

Slutsats

Jag anser att det är en stor problematik att så många hundägare inte ser en annan utväg än omplacering, och undrar därmed vad som lett till omplacering. Vidare finns det begränsad information gällande just adoptionshundar, varav en viktig komponent är att få kunskap kring hur djurräddningsorganisationer väljer ut adoptionsperson, såväl som hur adoptionspersonen väljer hund.

Genom denna studie kan vi se att problembeteende var den övervägande anledningen till att hundägare valt att omplacera sina hundar. Vidare framgick att lyckade hundköp/optioner genom noggrann matchning av rätt hund och ägare samt fullgod förberedelse minskar omplacering av hundar. Det framgick också i detta arbete att en tydlig beskrivning av hundarna på hundhemmen är avgörande för utgången av adoptionen och hundägarskapet. Detta skulle underlättas genom att välja hund efter beskrivning och personliga drag, och inte utseende, samt att organisationerna lägger resurser på utvärdering av hundarna och förbättra granskningen och uppföljning av hundägaren samt eventuellt kunna bidra med stöttning vid problembeteenden.

Framtida studier inom ämnet är av stor vikt, inom flera delar. Både genom att bland annat undersöka hur framtida hundägare ska göra och tänka för att välja rätt hund och hur man ska säkerställa att framtida hundägare har tillräckligt med kunskap inför ett hundköp. Skulle ett förberedande hundtest eller hundkurs med licens som intyg vara ett alternativ? Att göra ett arbete gällande karaktärsdrag hos adoptionshundar och dess behov hade också varit otroligt betydelsefullt. Även att undersöka hur organisationerna på bästa sätt ska presentera de aktuella hundarna på hemsidorna. Skulle det hjälpa att endast skriva en beskrivning i text utifrån storlek, kön, behov och personlighet och förmedla eventuella bilder eller videor i senare steg i adoptionsprocessen?

Referenser

Anderson, E. (2020). <https://eileenanddogs.com/blog/2020/04/29/space-invaders-humans-pressure-dogs-animals/> [2023-05-14].

Anderson, E. (2014). <https://eileenanddogs.com/blog/2014/07/08/dogs-body-pressure/> [2023-05-18]

Asher, L., England, G.C.W., Sommerville, R. & Harvey, N.D. (2020). Teenage dogs? Evidence for adolescent-phase conflict behaviour and an association between attachment to humans and pubertal timing in the domestic dog. *Biology letters* (2005), 16 (5), 20200097–20200097.

Baria-Unwalla, P., Westgarth, C., & Buckley, L. (2023). Adopting a rescue dog from Romania: a cross-sectional survey to identify factors that reduce the likelihood of the dog being a ‘perfect fit’ for the adopter’s household. In *International Society for Anthrozoology*.

Bennett, P.C., Cooper, N., Rohlf, V.I. & Mornement, K. (2007). Factors Influencing Owner Satisfaction With Companion-Dog-Training Facilities. *Journal of applied animal welfare science*, 10 (3), 217–241.

Björnerfeldt, S. (u.å). <https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/hgen/hundgenetikgruppen/narvargblevhund.pdf> [2023-05-01].

Braem, M.D. & Mills, D.S. (2010). Factors affecting response of dogs to obedience instruction: A field and experimental study. *Applied animal behaviour science*, 125 (1), 47–55.

Buttner, A.P. (2016). Neurobiological underpinnings of dogs’ human-like social competence: How interactions between stress response systems and oxytocin mediate dogs’ social skills. *Neuroscience and biobehavioral reviews*, 71, 198–214.

Buying on impulse? Survey highlights puppy owners' lack of research (2013). *Veterinary record*, 172 (16), 408–408.

Child, J. (2021). Organizational participation in post-covid society - its contributions and enabling conditions. *International review of applied economics*, 35 (2), 117–146.

Christensen, E., Scarlett, J., Campagna, M., Albro Houpt, K. 2007. *Aggressive behaviour in adopted dogs that passed a temperament test*. *Applied Animal Behaviour Science*. 106. 85-95.

Daniels, J.T., Busby, D., Chase-Topping, M. & Brown, S.M. (2023). A survey of dog behavior modification practice in the UK: Who is offering it, what methods are they using and how effective do their clients perceive practitioners to be? *Journal of veterinary behavior*, 59, 1–7.

Degeling, C., Burton, L. & McCormack, G.R. (2012). investigation of the association between socio-demographic factors, dog-exercise requirements, and the amount of walking dogs receive. *Canadian journal of veterinary research*, 76 (3), 235–240.

Diesel, G., Pfeiffer, D.U. & Brodbelt, D. (2008). Factors affecting the success of rehoming dogs in the UK during 2005. *Preventive veterinary medicine*, 84 (3), 228–241.

Diesel, G., Brodbelt, D. & Pfeiffer, D.U. (2010). Characteristics of relinquished dogs and their owners at 14 rehoming centers in the United Kingdom. *Journal of applied animal welfare science*, 13 (1), 15–30.

Dinwoodie, I.R., Zottola, V. & Dodman, N.H. (2021). An Investigation into the Impact of Pre-Adolescent Training on Canine Behavior. *Animals (Basel)*, 11 (5), 1298–.

Dinwoodie, I. R., Zottola, V., Kubitz, K., & Dodman, N. H. (2022). Selection Factors Influencing Eventual Owner Satisfaction about Pet Dog Adoption. *Animals*, 12(17), 2264.

El, S. (2023). <https://www.simplyinsurance.com/pet-statistics/> [2023-05-02]

Epstein, J., Dowling-Guyer, S., McCobb, E., Glotzer, C. & Dodman, N.H. (2021). Addressing stress in dogs in shelters through a novel visual and auditory enrichment device. *Applied animal behaviour science*, 236, 105215–.

Eskeland, G.E., Tillung, R.H. & Bakken, M. (2007). 37: The importance of consistency in the training of dogs. The effect of punishment, rewards, rule structures and attitude on obedience and problem behaviors in dogs. *Journal of veterinary behavior*, 2 (3), 99–99.

Gazzano, A., Mariti, C., Alvares, S., Cozzi, A., Tognetti, R., Sighieri, C. 2008. The prevention of undesirable behaviors in dogs: effectiveness of veterinary behaviorists' advice given to puppy owners. *Journal of Veterinary Behavior*. 3, 125–133.

Gray, A. (2020). Impending dog behaviour crisis following Covid-19 lockdown. *Veterinary record*, 187 (8), e56–e56.

Greenebaum, J.B. (2010). Training Dogs and Training Humans: Symbolic Interaction and Dog Training. *Anthrozoös*, 23 (2), 129–141.

Herwijnen IRV, van der Borg JAM, Naguib M, Beerda B. (2018) Dog ownership satisfaction determinants in the owner-dog relationship and the dog's behaviour. *PLoS One*. 20;13(9):e0204592.

Herwijnen, I.R. van, van der Borg, J.A.M., Kapteijn, C.M., Arndt, S.S. & Vinke, C.M. (2023). Factors regarding the dog owner's household situation, antisocial behaviours, animal views and animal treatment in a population of dogs confiscated after biting humans and/ or other animals. *PloS one*, 18 (3), e0282574–e0282574.

Ho, J., Hussain, S. & Sparagano, O. (2021). Did the COVID-19 Pandemic Spark a Public Interest in Pet Adoption? *Frontiers in veterinary science*, 8, 647308–647308.

Härliga Hund (2021) <https://www.harligahund.se/sa-har-manga-hushall-har-hund-idag/> [2023-05-02]

Jarvis, S. (2021). Changing the narrative on dog buying. *Veterinary record*, 189 (10), 381–381.

Jordbruksverket (2023). <https://jordbruksverket.se/e-tjanster-databaser-och-appar/e-tjanster-och-databaser-djur/hundregistret/statistik-ur-hundregistret> [2023-04-02].

Kaminski, J., Waller, B.M., Diogo, R., Hartstone-Rose, A. & Burrows, A.M. (2019). Evolution of facial muscle anatomy in dogs. *Proceedings of the National Academy of Sciences - PNAS*, 116 (29), 14677–14681.

King, T., Marston, L.C. & Bennett, P.C. 2009. Describing the ideal Australian companion dog. *Applied Animal Behavior Science*. 120, 84–93.

Mai, D.L., Howell, T., Benton, P. & Bennett, P.C. (2021). Socialisation, training, and help-seeking – Specific puppy raising practices that predict desirable behaviours in trainee assistance dog puppies. *Applied animal behaviour science*, 236, 105259–.

Mariti, C., Gazzano, A., Moore, J.L., Baragli, P., Chelli, L. & Sighieri, C. (2012). Perception of dogs' stress by their owners. *Journal of veterinary behavior*, 7 (4), 213–219.

Mariti, C., Ricii, E., Carlone, B., Moore, J.L., Sighieri, C. & Gazzano, A. (2013). Dog attachment to man: A comparison between pet and working dogs. *Journal of Veterinary Behavior*. 8, 135-145.

Marshall-Pescini, S., Cafazzo, S., Virányi, Z. & Range, F. (2017). Integrating social ecology in explanations of wolf–dog behavioral differences. *Current opinion in behavioral sciences*, 16, 80–86.

Megna, M. (2023). <https://www.forbes.com/advisor/pet-insurance/pet-ownership-statistics/> [2023-05-02]

Meredith, P., Strong, J., Condon, L., Lindstrom, D. & Hill, J. (2023). Understanding the occupational role of dog ownership through the lens of attachment theory: A survey study. *The British journal of occupational therapy*, 86 (3), 205–214.

Meyer, I. & Forkman, B. (2014). Dog and owner characteristics affecting the dog–owner relationship. *Journal of veterinary behavior*, 9 (4), 143–150.

Mills, G. (2020). Puppy prices soar in Covid-19 lockdown. *Veterinary record*, 187 (1), 4–5.

Nakamura, M., Dhand, N., Wilson, B. J., Starling, M. J., & McGreevy, P. D. (2020). Picture perfect pups: How do attributes of photographs of dogs in online rescue profiles affect adoption speed?. *Animals*, 10(1), 152.

Ostrander, E.A., Wang, G.-D., Larson, G., vonHoldt, B.M., Davis, B.W., Jagannathan, V., Hitte, C., Wayne, R.K., Zhang, Y.-P., André, C., Axelsson, E.,

Boyko, A., Davis, B.W., Forman, O., Frantz, L., Hitte, C., Jagannathan, V., Karlsson, E., Kidd, J., Larson, G., Leeb, T., Lindblad-Toh, K., Lohi, H., Lohmueller, K.E., Marques-Bonet, T., Mellersh, C., Ostrander, E.A., Savolainen, P., Schnabel, R., vonHoldt, B.M., Wang, G.-D., Wayne, R.K., Yang, Z., Zhai, W. & Zhang, Y.-P. (2019). Dog10K: an international sequencing effort to advance studies of canine domestication, phenotypes and health. *National science review*, 6 (4), 810–824.

Philpotts, I., Dillon, J. & Rooney, N. 2019. Improving the welfare of companion dogs – Is owner education the solution? *Animals*. 9 (9).

Perri, A.R. (2016). A wolf in dog's clothing: Initial dog domestication and Pleistocene wolf variation. *Journal of archaeological science*, 68, 1–4.

Perri, A.R., Feuerborn, T.R., Frantz, L.A.F., Larson, G., Malhi, R.S., Meltzer, D.J. & Witt, K.E. (2021). Dog domestication and the dual dispersal of people and dogs into the Americas. *Proceedings of the National Academy of Sciences - PNAS*, 118 (6), 1–.

Prato-Previde, E., Pedretti, G., Terruzzi, E. & Valsecchi, P. (2023). When the owner does not know: comparing puppies and adult dogs' showing behavior. *Animal cognition*, 26 (3), 985–996.

Powdrill-Wells, N., Taylor, S., & Melfi, V. (2021). Reducing dog Relinquishment to rescue centres due to behaviour problems: identifying cases to target with an advice intervention at the point of Relinquishment Request. *Animals*, 11(10), 2766.

Schuurman, N. (2022). Imagining Home: Performing Adoptability in Transnational Canine Rescue and Rehoming. *Humanimalia*, 13(1), 79-110.

Segurson, S. (2009). Managing and rehoming the rescue dog and cat. In *BSAVA manual of canine and feline behavioural medicine* (pp. 270-280). BSAVA Library.

Siniscalchi, M., d'Ingeo, S., Minunno, M. & Quaranta, A. (2018). Communication in Dogs. *Animals (Basel)*, 8 (8), 131–.

Siracusa, C., Provoost, L. & Reisner, I.R. (2017). Dog- and owner-related risk factors for consideration of euthanasia or rehoming before a referral behavioral consultation and for euthanizing or rehoming the dog after the consultation. *Journal of veterinary behavior*, 22, 46–56.

Stevens, J.R., Wolff, L.M., Bosworth, M. & Morstad, J. (2021). Dog and owner characteristics predict training success. *Animal cognition*, 24 (2), 219–230.

Svartberg, K. 2006. Breed-typical behavior in dogs – historical remnants or recent constructs? *Applied Animal Behaviour Science*. 96, 293-313.

Svartberg, K. (2021). The hierarchical structure of dog personality in a new behavioural assessment: A validation approach. *Applied animal behaviour science*, 238, 105302–.

Svenska Kennelklubben (u.å.). https://www.skk.se/sv/hundagande/kopa-hund/Nar-du-bestamt-dig/att-valja-hundras/rasgrupper/?TSPD_101_R0=088d4528d9ab2000a6fe4c6275c572fdb0798a819282987abfdabbb672b0320b028e755e3156891083c4a4ad3143000504f8d621c28ed7ab381fd4b9340f95a749a73e07ce45157e534cb44283259215c0f596363c8918455753cb4968251a3 [2023-05-02].

Svenska Kennelklubben (2022). https://www.skk.se/sv/nyheter/2022/1/rekordmanganya-hundar-registrerade/?TSPD_101_R0=08054bd396ab2000251f7fdbbace0368681fdb624b180c4d4e55fe6630199137e2f5184d8693f57c08f458219d1430003601f50001596e87e3795af7ece2e1a254206838fc4c8ed8a4aa5627295375ce8cc2e0ec5ae795289c2a0dd489fc9e92 [2023-04-02].

Turcsán, B., Miklósi, Á. & Kubinyi, E. (2017). Owner perceived differences between mixed-breed and purebred dogs. *PloS one*, 12 (2), e0172720–e0172720.

VANAK, A.T. & GOMPPER, M.E. (2009). Dogs *Canis familiaris* as carnivores: their role and function in intraguild competition. *Mammal review*, 39 (4), 265–283.

Wellbeing report highlights lack of understanding of pets’ needs (2012). *Veterinary record*, 171 (20), 487–487.

Wells, D. L., Graham, L., & Hepper, P. G. (2002). The influence of length of time in a rescue shelter on the behaviour of kennelled dogs. *Animal Welfare*, 11(3), 317-325.

Welton, M. (u.å.). <https://www.yourpurebredpuppy.com/reviews/mixedbreeddogs.html> [2023-05-12].

Populärvetenskaplig sammanfattning

Att omplacera hundar är idag ingen ovanlig företeelse, vilket vanligen beror på uppfattade problembeteenden hos hunden eller förändrade livsförhållanden. För att reducera risken för att hundar ska omplaceras är det av stor vikt att dels ha rätt kunskaper om hundens behov och säkerställa att en har rätt förutsättningar för att införskaffa hund innan köp eller adoption. Därutöver är det avgörande för hundägarskapet hur människan valt hund respektive hur olika hundorganisationer, som exempelvis hundhem, väljer vem som ska få adoptera. För att klargöra hur rätt hund och människa matchas är det viktigt att få förståelse för vad människor eftertraktar hos hundar och framställer sig för organisationer inför intresseanmälan. Lika viktigt är hur hundarna beskrivs för eventuella köpare/adoptionspersoner. Därför användes två enkäter, varav en riktade sig till människor som valt att omplacera sin hund och den andra till de människor som valt att adoptera en hund, som främst publicerades i olika Facebookgrupper. Vidare utformades ett frågeformulär till hundorganisationer, bland annat gällande hur de väljer adoptionsperson.

Av resultatet framgick det att 6,6% av respondenterna valde hund utefter utseende, 34,6% efter utseende och beskrivning, medan 15,2% gick helt efter beskrivning och personlighet. Vidare valde 47,4% att adoptera hund för att de ville hjälpa ett djur i nöd. För att optimera ett hundägarskap skulle det vara av högt intresse att i huvudsak välja djur efter personlighet och behov i kombination med förutsättningarna hos köparen/adoptionspersonen. Även inom raser finns det stora individuella olikheter som behöver tas i beaktning vid införskaffande av hund. Det kan vara svårt att själv tyda personlighetsdrag och veta hur en ska välja hund, varför det kan vara väldigt hjälpsamt att ta kontakt med en professionell hundbeteendespecialist när en ska välja ut en passande hund. Många uppfödare och säljare har god uppfattning av hundarna i dess ägo, men att anta att alla har det eller är så öppna med det kan vara missledande och är en av svårigheterna med att välja hund. Därför är det också avgörande hur organisationerna framställer hundarna på hemsidorna så väl som vikten av att de gör utförliga utvärderingar av hundarna. Det framgick av resultatet att de två organisationerna som besvarade frågeformuläret båda gjorde utvärderingar på samtliga hundar.

Hur introduktionen och vardagen ser ut kan också vara en faktor i hur relationen utvecklas mellan hund och ägare. Bevisligen ger en respektfull introduktion utan press men med rimliga krav och struktur de bästa förutsättningarna. Det kan innebära att ge hunden tillräckligt med utrymme att landa samt visa respekt för hundens behov och inte tvinga fram närhet. Dessutom bidrar struktur med tydliga rutiner för hunden att komma in i vardagen och veta vad som förväntas av den. Att ta hjälp av noga utvald hundtränare vid osäkerhet eller vid begynnelse av problembeteende är också viktigt för att få det under kontroll och inte skada relationen. Många som besvarade enkäterna uppgav att de skulle ha tagit hjälp av professionell hundtränare ifall de kunde ändra på något. Flertalet studier visar på vikten av hundträning och uppfostran, och att det kan minska risken för omplacering.

Tack

Ett stort tack till de administratörer som godkänt publikation och spridning av mina enkäter, vilka ligger som grund för alla svar. Jag vill även tacka var och en av er som tagit er tiden att besvara enkäterna och därmed bidra till denna studie. Stort tack till Jeanette Sjöblom på SOS Animals Sverige och Therese Rantzow på Sociedad Protectora de animales y plantas de Málaga för deltagandet på frågeformulären och medverkan med information.

Till min handledare Maria Andersson vill jag ge min tacksamhet, vars stöd och kunskap har betytt och givit mycket. Även tack till Charlie Fält som har varit väldigt hjälplig med korrekturläsning och med att föra arbetet framåt.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

1. <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.